legende populare românești

legende populare românești

Ediție îngrijită, cuvînt înainte, note, glosar, bibliografie de **NICOLETA COATU**

LOCURI ȘI LEGENDE

EDITURA SPORT-TURISM

București, 1990

LEGENDE DESPRE SATE

„Acel care nu-și cunoaște țara, strămoșii și satul nu e vrednic de a fi român".

SATE – ORÍGÍNE

Legenda comunei Albeşti[*]

Cîn s-a făcut satu[1], a venit niște boeri streini în vînătoare ; ș-a venit p-aici ș-a văzut loc pustiu. Șî ce-a zîs iei ? „Să facem aici niște acioale dă vînătoare". Ș-am auzît așa că Negru-Vodă a găsît pietrari șî oameni meșteșugari dă dogării şî le-a dăruit să facă pă munț, unde-a fos găsîn iei pădure, să facă donițe, fără plată. *Șî le-a dăruit trupu ăsta dă pămînt şî s-a-ntrunat ș-a făcut comune.*

Ion Aurel Candrea, Ovid Densușianu, Theodor D. Speranția, *Graiul nostru,* vol. I, p. 119
(Albeşti — Nicolaie Nap, 70)
[nota autorului culegerii]

Legenda comunei Băneasa[**]

Despre întemeierea satului Băneasa[2] *bătrînii spun că el datează de pe timpul lui Ștefan cel Mare,* cînd el împărți pămînturi la toți supușii săi. Partea aceasta a fost dată unui căpitan al său, viteaz, numit Groza. De la Groza pămîntul a trecut sub stăpînirea unui ginere al său, anume Dănilă şi astfel s-a transmis din generație în generație.

Nicolae Densușianu, *Răspunsuri,* ms. 5 359, f. 84, Biblioteca Academiei
(De la învățător I. D. Arghirescu)
[nota autorului culegerii]

[1] Din județul Argeș (n. n.).
[2] Din județul Covurlui (nota autorului culegerii).

*Legenda satului Căldăreşti**

Această comună a purtat mult timp numele de Trandafirul, după *un baci care pe la finele secolului trecut îşi avea tîrla aci. Parte din locuitorii din comuna Meteleul, spune legenda poporană, nemaiputînd suferi angaralele impuse de proprietari, începură a fugi şi a se stabili aci.* Şi pe la începutul acestui veac satul [1] îşi luă fiinţă.

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicţionar geografic al României,* vol. II, p. 256

*Legenda satului Covei**

După spusa bătrînilor, acum vreo două sute de ani, de cînd turcii au jefuit şi prădat Cioroiul, *un oarecare Dumitriu Muşat, împreună cu toată familia sa,* s-a refugiat pe locul acestei comune, unde înainte era numai pădure. *Acolo şi-au făcut ei bordeie* [2]. După plecarea turcilor nu s-au mai întors la Cioroiu, deoarece satul fusese cu totul devastat. *Pe lîngă ei au mai venit şi alţii de prin satele comunelor vecine.*

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicţionar geografic al României,* vol. II, p. 715

*Legenda satului Cornetu**

S-a înfiinţat pe la 1587 cînd, printre pădurile seculare ce formau pustiul codrului în această localitate, *s-au stabilit primii patru fondatori, fugiţi de frica turcilor,* după cum spune tradiţia. *Se crede că şi-ar fi luat numele de la*

---

[1] Din judeţul Buzău (n. n.).

[2] Din judeţul Dolj (n. n.).

un stejar bătrîn (gorun) sub care cel dintîi fondator venit aici își făcuse bordeiul [1].

Henri Stahl, ***Contribuții la studiul satelor devălmașe românești,*** vol. I, p. 57

Legenda satului [2] *Deleni**

Locuitorii sînt vechi răzeși și după povestirea bătrînilor se zice că *ei se trag din trei văduve, și anume : Mala, Malina și Maruşca,* a căror bărbați murise într-un război de a lui Ștefan cel Mare ; precum și dintr-un alt oștean numit Micșună a cărui parte de moșie se numește și astăzi Micșunești.

Constantin Chiriță, ***Dicționar geografic al județului Fălciu,*** p. 49

*Legenda satului Fundătura**

Se zice că pe aceste locuri a urmat o parte a războiului dintre Ștefan cel Mare cu turcii, de pe Valea Racovei, la 1475. Tradițiunea spune că pe dealul Măgura [3] își așezase Ștefan cel Mare oștirea, alegîndu-și acest punct din cauza poziției celei mai ridicate a dealului, unde se văd și astăzi urmele unor șanțuri și a unei subterane, pe care oamenii o numesc Beciul lui Ștefan Vodă.

În urma bătăliei, Ștefan Vodă a dat drept recompensă aceste locuri [4] *la o parte din căpitanii săi din ai căror urmași stăpînesc și astăzi.*

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României,* vol. III, p. 434

---

[1] Din județul Prahova (n. n.).

[2] Din județul Vaslui (n. n.).

[3] Satul „e situat sub poalele extremităților unui unghi care în punctul despre comuna Cozmești e format prin împreunarea dealurilor De-Vînt cu o aripă din dealul Măgura" (nota autorului culegerii).

[4] Din județul Vaslui (n. n.).

Legenda satului Gura Gîrluţei

De-aşa i-a zis de-atunci, de cînd m-am născut io, părinţii aşa i-a zis.

Aici iera lumea mai rară. Şi-a venit unu, i zicea Moş Ion Porcoi. Şi iel n-a fost tată. *Şi-a făcut şi iel o cotoroabă să-şi dea oile să le păiască-n baltă. Şi-a stat. A făcut o fărîmă de surlă, mai vine v-o cîţiva — că iel tot aşa o fărîmă de surlă — şi s-a făcut, mînca-te-ar mama, satu ăsta* [1].

Text mg. nr. 4 291 I f, Arhiva I.C.E.D., Bucureşti, povestitor Balaban Stela, culegători Mihai Canciovici şi Radu Răutu, în Gura Gîrluţei, jud. Brăila, la 9 VII 1973

Legenda tîrguşorului Suliţa *

Despre tîrguşorul Suliţa [2], lîngă Botoşani, aflu următoarea legendă :

Într-o bătălie ce a avut loc aice, nu se ştie sub ce domn şi cu cine, venind oastea moldovenească pînă la iazul „Dracşani" au aflat acolo un cioban bătrîn, ce-şi adăpa oile. Oastea fiind stîmtorită de ale mîncării, ciobanul s-a îndatorit s-o ţie timp de un an de zile cu carne şi cu frupt de la oile lui ; ceea ce a şi împlinit şi pentru care, *drept mulţămită, Vodă i-a dat ca dar moşia Suliţa şi Dracşanii.*

Elena Niculiţă-Voronca, ***Datinele şi credinţele poporului român, p. 712*** **(De la Varvara Săbiuţă, Botoşani) [nota autorului culegerii]**

Legenda satului Sumurducu **

A fost odată, de mult de tot, pe vremea cîn era atîta amar de norod, a fost un baci ce-l chema Axente. Toată ziua, ba şi noaptea, Axente era dus cu oile prin pădure, că pe vremea aia erau numai păduri pe aici, iar lelea

[1] Din judeţul Brăila (n. n.).
[2] Din judeţul Botoşani (n. n.).

Anica, nevastă-sa, sta acasă, grijind de ăi doi copii ce i-a dat dumnezeu. Casa baciului, adică coliba, era lîngă **tău,** că pe atunci era un tău mare lîngă izvor. Așa trăiau oamenii noștri, Axente cu oile și Anica cu copiii și cu ale cășii.

Într-o noapte, aproape de miezul nopții, ca din senin, începe a sufla un vînt, de copacii se îndoiau, mai-mai să să rupă. Pe cer umblau nori negri, negri ca păcatele și cîteodată se lumina de fulgere și apoi tuna de credeai că toți dracii i-a trimis Bată-l-Crucea pe pămînt.

Lelea Anica se trezește în hărmălaia asta și începe să să închine, că biata femeie credea că a venit sfîrșitul lumii. Se închina lelea Anica, da cîteodată **își** mai **țipa** ochii pe fereastră. Uitîndu-se ea așa, vede odată la lumina unui fulger, o fată frumoasă, frumoasă ca o zînă, mergînd către pădure.

În haia zi, cînd baciu Axente a venit acasă, lelea Anica îi spune tot ce a văzut noaptea.

— Ți s-o fi năzărit tu, femeie, ce vrei să mă ții cu povești ca pe copii ! Mai bine zi seara, cînd te culci, toate **ocinașele** și n-o să mai vezi zîne și n-o să ți se pară că bate vîntul, cînd e vremea mai liniștită.

Ce să facă biata femeie ? A tăcut, că știa cît de **sucaș** îi era omul.

Seara, lelea Anica abia s-a culcat și iar s-a trezit în zgomotul furtunii. Speriată, (...) se gîndește ce-i de făcut ! Deschide ușa colibei și iese afară, să vadă ce-i. Pe vremea aia nu erau femeile ca azi, erau curajoase și nu aveau frică de orice. Nici nu iese bine din colibă și vede iară pe zîna aia scăldîndu-se în tău. Vede apoi că iese din apă, se îmbracă și sprintenă se îndreaptă spre pădure. Cînd lelea Anica n-a mai văzut-o și furtuna a stat. Și s-a făcut vreme frumoasă, de mai mare dragul să stai afară.

Cît ce a venit baciu acasă cu oile, a început lelea Anica **să să ponosluiască** și atîta l-a **ceterat** pînă ce a crezut-o. Ba nu numai atît dar Axente s-a hotărît să rămîie la noapte acasă și să păzească.

Nici n-a sfințit bine sfîntul soare și baciul Axente sta ascuns într-o scorbură de lîngă tău.

Pe la miezul nopții iar începe furtuna și baciul Axente vede ceia ce abia a voit să creadă. Vede pe zîna aceea ve-

nind din pădure, se dezbracă și sare în tău. Avea zîna niște cizme roșii cari acum erau lîngă scorbura unde era el ascuns. Zîna se scălda fără nici o grije. Axente iese frumușel din scorbură și fără să facă larmă, ia cizmulițele zînei și lasă în locu-le o cizmă de-a leli Anica (așa l-o învățat muiere-sa, că ea s-a gîndit mult cum să facă să prindă zîna). N-a trecut mult și zîna iese din apă, se îmbracă dar nu-și găsește cizmele. Caută, caută, dar fără nici un folos. De la o vreme găsește cizma ce a pus-o Axente acolo. O ia, o trage într-un picior dar cum să meargă ia cu un picior desculț? Cizma aceia îi era largă numai pe un picior. Ce să facă? Își vîră și celălalt picior în ea dar cînd să pornească, cade. Axente atîta a așteptat. Iese din ascunzătoare și împlîntîndu-și mîna în părul ei mătăsos, o întrebă:

— Cine ești și de ce îmi tulburi liniștea?

— Sînt Zîna Pădurii, zise femeia aia frumoasă, cu glas așa de plîngător de i se rupea inima de mila ei, dar fă bine și lasă-mă, că nu mai viu pe aici. Fă bine, fie-ți milă și lasă-mă, că am un copil în pădure, care mă așteaptă; lasă-mă, că voi face ca izvorul ăsta să fie bun de leac și voi face ca neamul tău să-l stăpînească.

Axente i-a dat drumul și de-atunci n-a mai văzut-o nimeni.

Au trecut mulți, tare mulți ani de atunci. Tăul a secat dar izvorul trăiește și apa lui e bună și azi de leac. *Urmașii lui baciu Axente s-au înmulțit și au întemeiat satul*[1] *ăsta*[2].

„VLĂSTARUL", 1933 — 1934, p. 75

Ștefan Vodă în Vrancea

A fost odată, mai de mult, o bătălie mare în hotarele noastre. Ungurii trecuseră munții și Ștefan-Vodă rămăsese biruit. Atunci, ca să nu cadă în mîna dușmanilor, domnul a tăiat-o de-a dreptul prin codri. Și-a mers, și-a mers cît

[1] Satul Sumurducu (nota autorului culegerii).
[2] Din județul Cluj (n. n.).

o fi mers, pînă ce-a răzbit aci în valea Putnei. Pe vremea aceea doar nu era lume multă ca acu. Ici un sat, colo altul, dincolo altul... cum se aşezase fiecare prin păduri.

Şi-a nimerit pe Dumbravă, în dealul Bîrseştilor, la o babă.

— Bună ziua, mătuşă...

— Bună să-ţi fie inima, i-a răspuns baba, că nici prin gînd nu-i trecea cu cine sta de vorbă.

— Mătuşă, fă bine şi-mi dă ceva să mănînc, că vin din cale lungă şi n-am întîlnit nici un sălaş în cale.

Baba de cuvînt i-a şi dat nişte jinţiţă şi o pîne de meiu iar drumeţul, de obosit ce era, îndată ce s-a ospătat, a şi adormit.

Şi, cum se odihnea iel, pesemne s-a dezvelit la piept iar bătrîna a văzut sub sarica lui cămaşa de zale.

— O fi vreun hoţ, îşi da baba cu socoteala.

Şi cît pe ce să dea fuga să cheme feciorii...

Dar, privind la faţa bălană a voinicului care dormea şi la părul lui ca mătasa, se gîndi că poate să fie un om de viţă aleasă, căzut cine ştie cum în strîmtoare.

De aceea gazda aşteptă pînă s-o trezi să-l iscodească; şi se temea să nu se arate cumva feciorii ei, că erau aspri şi cu bănat asupra streinilor.

Ci Ştefan-Vodă, cum a dat puţin ochii în gene, a şi tresărit şi, frecîndu-se la ochi, a întrebat :

— Mătuşă, e departe de aci pînă la hotar. Ar fi vrednic să mă scoată într-acolo ?

— Departe, maică, a răspuns baba. Dar cum să porneşti într-acolo, că peste tot e codru de nu răzbate nici pasărea....

Atunci s-a liniştit Vodă, cînd a auzit că ieşise la bun liman şi că n-a nimerit cumva în ţara ungurească. Şi, lipdînd sarica, s-a arătat cu straele lui de domn. Apoi începu a spune bătrînei cum a fost la bătălie, cum oastea i se risipise şi cum s-a rătăcit prin coclaurii aceia.

Şi, cum sta obidit, Vrîncioaia, că aşa-i zicea babei, numai ce a căzut în genunchi şi i-a zis :

— Doamne, nu te întrista. Eu sînt bătrînă ; am văzut multe şi multe am păţit... dar niciodată n-am pomenit ca omul vrednic să rămînă pînă la urmă de ruşine... Iată, rog

mila măriei-tale, să mă reped pînă devale, să dau de veste feciorilor mei, să adune tovarășii lor de sub Dumbravă, și de cei care țin strajă la veghiul lui Bucur și, cu ajutorul lui dumnezeu, s-or îndrepta toate.

De cuvînt, Vrîncioaia a plecat și cît te-ai șterge la un ochi, iat-o îndărăt cu șapte feciori tot unul și unul, ca niște brazi, nu altceva, și cu pletele pînă la brîu.

— Iaca, măria-ta, tovarăși de umblat și ostași de luptat...

Ăsta-i *Bîrsea, ăsta-i Spirea,* arătînd cu degetul pe cei mai mari ; *ăsta-i Spulber, ăsta-i Pavel și Bodea și Nistor.*

Îndată ce i-a văzut Vodă, cu lăncile cît **razlogul** și cu arcul la umăr, fiecare cu ceata lui, i-a venit inima la loc. De sîrg, a pornit iarăși spre hotar, a buciumat din vîrful Cozei, de pe vovîrghia Cristianului și a trecut valea pe la Tulnici ; apoi, izbind pe unguri, i-a risipit la gura Lepșei, unde tăbărîseră cu prada.

Atunci, de părere de bine, Vodă Ștefan a stat și s-a veselit acolo cu toți oștenii trei zile și trei nopți, a făcut iarmaroc cu vin și cu pîine, mă rog, ca la praznic, iar cînd a isprăvit masa, a chemat la iel pe feciorii Vrîncioaiei și, făcîndu-le ocolniță și uric pe piele de vițel cu slove de aur, le-a zis :

— Fraților, dumnezeu v-a scos înaintea mea. De nu dam de casa Vrîncioaiei cine știe cît ar fi prădat liftele țara. Ci, fiindcă am izbîndit asupra lor, întoarceți-vă la mama voastră. Duceți-i multă sănătate de la mine iar drept răsplată pentru vitejie tot hotarul munților din apa Trotușului spre miazăzi al vostru să fie și de la moghilele Vrăncii, dinspre Milcov pînă în cotul Săcuilor, spre țara ungurească tot voi stăpîniți.

S-au închinat atunci feciorii Vrîncioaiei domnului, plecînd genunchiul la pămînt și întorcîndu-se la vatra lor, *au împărțit între ei munții și au întemeiat satele,* că pînă-atunci fuseseră cam negustori de vite fără semn...

De-atunci se trag și pînă azi cei din Negrilești, din Spinești, Bodești, Păulești, Nistorești și Bîrsești și Spulber [1].

„ION CREANGĂ", nr. 5 — 6, mai — iunie 1920, p. 71

[1] Din județul Vrancea (n. n.).

*Legenda satului Valea Seacă**

Ștefan cel Mare, după lupta de la Lipnic, a trecut pe aici cu o ceată de voinici. În locul acesta stabilește pe cel dintîi locuitor, numit Buciumanu. Numele de Buciumanu îl avea de la slujba pe care o îndeplinea, de a suna din bucium. S-a stabilit aici, mai tîrziu, cu tot neamul lui. *Buciumanu, fiind dăruit de către Ștefan cel Mare cu un loc,* întinderea satului [1] s-a stabilit așa după cum a cerut să i se dea și lui cît va merge el călare cu un cărbune aprins".

Pamfil Viorica, *Monografia satului Valea Seacă,* în Henri Stahl, *Contribuții la studiul satelor devălmașe românești,* vol. I, p. 57

[1] Din județul Suceava (n. n.).

Legenda comunei Băneasa

Legenda spune că numele de Băneasa ar veni de la soția unui ban, căreia îi zicea Bănoaia sau Băneasa; probabil că era proprietara vreunei moșii de aici. Se mai povestește din bătrîni că în Băneasa [1] ar fi existat în vechime un tîrg mare. Povestirea aceasta se întemeiază pe faptul că cu ocazia săpăturilor făcute s-au găsit urme de cărămizi, oale, etc., de formă veche.

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României,* vol. I, p. 314

Legenda comunei Beciu *

Comuna e foarte veche. Legenda spune că *numele și l-a luat de la un beci* zidit sub pămînt (...) care servea oamenilor de loc de retragere în timpul primejdiilor și mai ales pentru păstrarea trofeelor și prăzilor luate de la inamici în timpul războaielor.

Alții spun că această peșteră ar fi zidită, sub casele lui, de un vechi proprietar, numit Bîrsescu, pentru păstrarea vinurilor sau pentru scopul d-a se adăposti în timpul răzmeriţelor, unde se închidea ca într-o cetate. Bîrsescu, murind fără moștenitori, închină proprietatea sa sfintei mitropolii.

Bătrînii mai povestesc că părinții lor, de multe ori, în vremuri de restriște și-au găsit mîntuirea, ascunzîndu-se în acest beci. Mai la urmă multă vreme a stat sub

[1] Din județul Galați (n. n.).

stăpînirea turcilor. În anul 1890, cu ocaziunea săpăturilor la șoseaua comunală, s-au găsit rămășițe din zidăria acelui beci [1].

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României*, vol. I, p. 349

*Legenda comunei Călărași**

Cea mai mare parte din bătrîni povestesc astfel împrejurarea care a făcut ca această comună să se numească astfel. Se zice că atunci cînd satul se compunea numai din cîteva case au venit turci și călare fiind, au tăiat oamenii din acel sătuleț. *De la turcii călări și-a tras numele comuna de Călărași* [2].

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României*, vol. II, p. 252

*Legenda satului Cîineni**

Am avut o fată, o fată aci la școală. Și i-a-ntrebat tot așa să răspundă de unde a devenit legenda satului Cîineni. Fata n-a știut. Și s-a dus la popa Mircea. A doua zî zîce :

— Să mă lăsaț că mîine vă povestesc.

Și s-a dus la popa Mircea al satului Cîineni și l-a întrebat. Și i-a spus că satu Cîineni a devenit, de ce îi zice la satu Cîineni, Cîineni ?

Tot așa, c-a fost unu, moș Ene. Ș-a avut, cu oile-acelea, *ș-a avut cîini răi. Și a venit lumea, s-a așezat aciia. Și pentru asta i-a zîs Cîineni. Așa le-a rămas numele de Cîineni, pentru cîinii ăia.*

Text mg. nr. 5 012 n, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor S. I. Cazacu, culegător Constantin Mohanu, în Greblești, jud. Vîlcea, la 21 I 1978

---

[1] Din județul Olt (nota autorului culegerii).
[2] Din județul Dolj (n. n.).

Cînd eram copil, povesteau bătrînii despre denumirea satului Cîineni. Și mi-aduc aminte ca acum că unul spunea că *această denumire vine de la cîinii unui cioban, Ene.* Cîinii aceștia erau foarte răi. Iar trupele romane, cînd au înaintat pe Valea Oltului, pentru a cuceri Sarmisegetuza, trimeteau înainte cîte un grup de soldați care să recunoască trenu, să vadă pe unde trebuie să înainteze și ce primejdie i-așteaptă. Cînd se-ntorceau înapoi și anunțau restu armatei unde s-a întîmplat cutare eveniment sau pînă unde au fost, *ca să fie mai pe înțelesu tuturor, spuneau : „La cani Ene, cani Ene", adică „la cîinii lui Ene". Și de la „cani Ene", „cani Ene", pînă cînd s-a transformat în denumirea de Cîineni* [1].

Text mg. nr. 5 012 II o, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor M. Cazacu, culegător Constantin Mohanu, în Greblești, jud. Vîlcea, la 21 I 1978

Legenda satului Clopotiva

Dar am înțeles eu un lucru de la bătrîni.

Zice că demult, cînd or fost oamenii iobagi, *domnii or chemat celetu (lumea pe care o ai la muncă) la mîncare cu clopotu, dintr-un turn și că d-aia i-o zîs satului nost așă, Clopotiva.*

Da să știi că noi între noi nu spunem Clopotiva. Noi spunem Cocaceni, Latureni, Cioreni și Sacel. Cînd ne întreabă cineva : „De unde ești, mă ?" noi spunem : „Dîn Sacel, dîn Latureni, dîn Cioreni" ; numa cînd ne întreabă cineva în depărtare, la Hațăg sau la Deva, spunem „dîn Clopotiva" [2].

Ion Conea, *Clopotiva, un sat din Hațeg* [3], I, p. 120.

---

[1] Din județul Vîlcea (n. n.).

[2] Autorul monografiei oferă prezumtiv următoarea explicație : „Aceasta ar părea să însemne că de mult au fost patru sate mici, fiecare cu numele său și că abea mai tîrziu, după fuzionarea lor într-unul, a venit (de aiurea) și s-a impus numele de Clopotiva".

[3] Din județul Hunedoara (n. n.).

Colibița

Îi multă vreme de cînd Ștefan cel Mare a umblat pe locurile noastre, abia unde și unde i-a rămas urma.

Spun moșii, că strămoșii noștri povesteau multe minuni făcute de acel om (...). El s-a bătut cu toate neamurile pămîntului, cu muscalii, cu turcii, cu cozacii, cu teuții, cu leșii, cu nemții și mai știe dumnezeu cu cîte feluri de oameni și minunea minunilor, că în tot locul era biruitor.

Odată însă, fiind și el bătut de neamul turcesc, mai numit și „spaima lumii", Ștefan cel Mare împreună cu vreo cîteva zeci de feciori, ce-i mai rămăsese, a luat plaiul, trecînd preste munți, în țara noastră.

După ce însă, noi ăștia de aici îi eram dușmani, nu îndrăzni a să scoborî jos la țară, făr' în pripă își făcu o colibuță în cărarea pe unde venise, căci ploaia ce curgea din greu îi udase pînă la oase și aveau lipsă de un pic de scuteală. În altă zi își făcură încă o colibă și pe încetul își făcură mai multe. Păstorii (păcurarii) ce erau prin vecini, văzîndu-i, să duseră la Ștefan și întrebîndu-l că cine e și ce caută pe acele locuri streine, Ștefan le răspunse că lipsa de voinici l-a silit ca să vină pe acolo.

— Dacă-i așa, apoi voinici sîntem noi acești de la cele vreo 50 de stîne, îi zise unul dintre ciobani și, suflînd o dată între degete, veniră și ceilalți feciori în fugă, să vadă ce s-a întîmplat.

Ciobanul, arătîndu-le pe Ștefan cel Mare și spunîndu-le că acesta e viteazul care în nenumărate rînduri a bătut crai mari și împărați tari, i-a îndemnat ca să-l însoțească și să treacă cu toții sub steagul lui Ștefan.

Feciorii se învoiră pînă la unul iar ceata lui Ștefan, din mică ce era, să înmulți cu vreo cîteva sute de voinici înalți ca brazii și viteji ca leii. Ștefan, voios de acest ajutor neașteptat, să sui pă murgu-i negru ca iadul și iute ca fulgerul și să puse în fruntea lor, lăsîndu-și colibuța pustie.

Colibuța rămasă de la Ștefan cel Mare oamenii cari nu să duseră cu viteazul domn o îngrijiră și o ținură în stare bună mai multe zeci de ani. *Locul unde era s-a*

numit „La Colibuță" iar mai tîrziu s-a zis Colibița și așa îi zic și în ziua de azi [1].

Teodor A. Bogdan, *Ștefan cel Mare. Tradiții, legende, balade, colinde ș.a.*, p. 35
(Bostro Bistricioara)
[nota autorului culegerii]

Dragomirna

În Bucovina este un sat cu numele Dragomirna. Acest sat zice că își are numele din vechime. Și iată care este povestea numelui acestui sat :

Amu zice că a fost odată, cînd a mai fi fost, nu știu, dar știu că a fost de demult pe acest pămînt niște oameni mari. Și de mari ce erau li se dase numele de urieși.

Amu zice că erau doi frați urieși cari se băteau între ei pentru o fată a cine știe cărui împărat din cine știe care împărăție. Dumnezeu să ne ție ! Unul din ei ucise pe celălalt. Mă-sa sărmana îl tot bocia :

— Dragul mamii, dragul mamii !

Și din „dragul mamii" a ieșit Dragomirna. Și Dragomirna a rămas și pînă astăzi [2].

„ION CREANGĂ", 1913, nr. 4, pp. 107 — 108
(Auzită de la d-na A. V. Enescu, Botoșani)
[nota autorului culegerii]

*Legenda satului Greci**

Numele acestui sat [3] *se zice că i-ar fi venind de la un grec numit Enea Grecul,* care făcînd o moară pe acest loc, la toți acei ce veneau să le macine, le zicea :

— Ai adus găina să-ți macin făină ?

Adică să-i facă, după cum se zice, rînd la moară.

Și de atunci a rămas satului numele ce-l poartă.

Constantin Chiriță, *Dicționar geografic al județului Vaslui*, p. 121

---

[1] Din județul Bistrița-Năsăud (n. n.).
[2] Din județul Suceava (n. n.).
[3] Din județul Vaslui (n. n.).

Legenda satului Grumezoaia *

Din vechime s-a numit Plopeni și se zice că ar fi fost așezat mai în gios de unde se află astăzi [1]. Iară *numirea de Grumezoaia i-ar fi venit după numele unui vechi răzeș, Andrei Grumază.* Se mai zice că după documente această moșie a fost dată de către Ștefan cel Mare unui oștean numit Stan Posatnicul, în urma unei vitejii desfășurată într-un război. Acesta sau pentru că nu avea copii sau că pământul era ieftin pe atunci, a vîndut-o unuia, Toader Gănescu, cu șaizeci zloți tătărăști. Gănescu a avut un singur fiu, Frone. Frone a avut trei copii de partea bărbătească, pe Tochilat, Tanasă și Gligincu și o fată, pe Savina, cărora le-au împărțit moșia în patru părți. Unul dintre urmași, Gligincu, să zice că a fost slujbaș la un Cantimir. Acelui Cantimir furîndu-i-să un cal de către Gligincu, i-a luat drept despăgubire pentru prețul calului 355 stînjeni din moșie. Acest pămînt este dezlipit și astăzi de Grumezoaia și alipit de moșia Urlați, sub numirea de Gura-Văiei sau Plopeni, cum se numea și atunci.

Constantin Chiriță, *Dicționar geografic al județului Fălciu*, p. 91

Legenda satului Iazul Dracului *

Se spune că ș-a luat această denumire de la un iaz unde în fiecare an se înecau cîte un număr oarecari de oameni și la zile anumite se auzea un fel de gemet din apă (credința poporului).

Și pentru aceea oamenii l-au botezat Iazul Dracului [2].

Constantin Chiriță, *Dicționar geografic al județului Vaslui*, p. 99

---

[1] Din județul Vaslui (n. n.).

[2] Din județul Vaslui (n. n.).

Legenda comunei Morminți[*]

Siliștea, în comuna Ceauru, vecină cu Cîrbeștiu, este așezată pe loc șes. Peste o apșoară, Iazu Morii, se află o localitate numită Morminți[1]. *Întrebînd oamenii din acea comună, mi-au spus că se numește Morminți pentru că acolo au fost îngropați (...) niște oameni foarte mari,* la mormintele cărora s-a găsit mai nainte vreme cărămizi foarte mari, pătrate, cum și toarte care se cred de ei că se purtau în degete dar încap pe mînă.

Nicolae Densușianu, *Răspunsuri,* ms. 5 359, f. 436, Biblioteca Academiei
(De la învățător Ilie C. Alexandrescu)
[nota autorului culegerii]

Legenda satului Salcia[2]

Aicea, cînd am venit noi aicea, părinții noștri, nu iera nici o casă. Și de-atuncea ie Salcia, c-a fost aicea o fîntînă în marginea satului ș-a fost o salcie mare, pletoasă. Di cînd o fi fost aia nu știu ; nici bătrînii nu știu. Și iera o fîntînă, aia o știu și io. *Salcia aia, de mare ce-a fost, a căzut singură jos. Și de-aia i-a rămas numele de Salcia.* Auzeam și io, îmi spunea un om bătrîn, care a apucat salcia aia acolo.

Text mg. nr. 4 515 b, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor Ion Jînga, culegători Mihai Canciovici și Radu Răutu, în Salcia, jud. Brăila, la 24 IX 1974

De unde își trag numele satele Slobozia, Stoenești și Cotenești[3]

Cînd s-a făcut zidul de piei de bivol, apa s-a ridicat la deal, îndărăt, pînă la localitatea ce se chiamă azi Slobozia.

---

[1] Din județul Gorj (n. n.).
[2] Din județul Brăila (n. n.).
[3] Din județul Argeș (n. n.).

Cînd tătarii au spart zidul de piei de bivol, *apa Dîmboviței a plecat iar devale, s-a slobozit și d-aia i s-a zis d-atunci locului aceluia Slobozia.*

Mai devale *apa a mai stat din talaz, iar localității unde a stat i s-a zis d-atunci Stoenești.*

Cînd s-a pornit iar cu zorul de vale, a ajuns pînă la un loc, unde *s-a cotit, d-aia i s-a zis acelei localități Cotenești.*

Constantin Rădulescu-Codin, *Din trecutul nostru. Legende, tradiții și amintiri istorice,* p. 83
(De la C. Geantă)
[nota autorului culegerii]

Legenda comunei Stroiești **

Comuna Stroiești [1] e compusă din Stroiești, Șendrești și Frumușica ; înainte era pădure mare în locu lor, unde oamenii se refugiau de frica tătarilor și turcilor.

Satul Stroiești nu se știe de unde își ia numele ; Șendrești de la un locuitor, Șendrea, și Frumușica de la o cîrciumăreasă frumoasă care avea han lîngă un șleah mare, astăzi șoseaua națională.

Nicolae Densușianu, *Răspunsuri,* ms. 5 359, f. 192, Biblioteca Academiei
(De la învățător I. Gheorghiu)
[nota autorului culegerii]

Legenda satului Tătărani *

Numele se zice că i-ar fi venind de la întîmplarea că *o femeie ar fi omorît un căpitan tătar de unde a rămas și numele satului de Tătărani* [2], care are o vechime mai mare de 300 de ani.

Constantin Chiriță, *Dicționar geografic al județului Vaslui,* p. 185

[1] Din județul Botoșani (nota autorului culegerii).
[2] Din județul Vaslui (n. n.).

Legenda satului Vlădaia[**]

Apoi spuneau bătrînii că satul ăsta al nostru, Vlădaia[1], *cu moșia lui cu tot, își trage numele de la un domn al țării, care se chema Vlad Țepeș.*

Avea domnul acela aici, unde e primăria acu, avea o casă mare în care judeca pe vinovați și apoi îi trăgea în țapă. Chiar azi se găsesc în pămînt, pe deal lîngă fîntînă, oseminte de-ale celor trași în țapă.

Și poate, dacă atît în timpul lui Vlad Țepeș cît și mai încoa, nu s-ar fi întîmplat multe și crîncene războaie pe pămîntul Vlădaii, războaie cari au șters totul, și azi s-ar găsi în ființă casa în care se judecau, cum și țapa cea înfiorătoare.

Constantin Rădulescu-Codin, *Legende, tradiții și amintiri istorice, adunate din Oltenia și Muscel,* p. 64
(Povestită de Dinu Dumitru, de 60 de ani, din Vlădaia, județul Mehedinți)
[nota autorului culegerii]

Legenda satului Volovăț[**]

Era pe la anul 1343. Dragoș-Vodă, cneaz al Maramureșului, de luni încoace pornise spre Carpați, pentru a trece în șesul de dincolo și a descăleca în mănoasa țară a Moldovei.

De luni încoace se mișca un furnicar de gloate omenești, linii lungi de călărime și pedestrime, cu stindardele fîlfîind în vînt. Răsuna Prislopul de sunete calde de bucium și peste tot plutea o suflare de viață tînără, în frunte cu Dragoș-Vodă.

Obîrșia Bistriței aurii, valea Țibăului, uitată de secole, părea înviorată de pîlcurile de poterași și sulițași ce purtau înaintea lor vulturii de aur, coborîtori ai aquilelor din alte vremuri, semne de bărbăție.

---

[1] Din județul Mehedinți (n. n.).

Dorul lor îi mîna spre șesul Moldovei ce gemea sub îmbrățișarea nădușitoare a tătarilor, stăpînitori brutali, așezați în întăriri la cetatea Sucevei.

Acolo tindea Dragoș cu oștirea sa ; dar greu și lung era drumul în străbaterea munților, pînă cînd, într-un senin străveziu al cerului, ajunseră vitejii la coama celui din urmă deal, la care li se deschide un șes mare și nesfîrșit, ce se pierdea în depărtare, în slava albăstrie a văzduhului.

La picioarele lor murmura un mic rîuleț, care în mișcări grăbite șerpuia la vale, ca și cînd ar fi voit să-i arate oștirii calea spre țintă.

Ajunsă la șes, oștirea, zdrobită de trudă, se așeză într-o poiană înconjurată de codri vechi, neatinși de secure.

La poala codrului, pe malul udat de apele rîulețului, trăia o femeie bătrînă, singură, uitată de lume (...) și nesupărată de nime. Din depărtări veneau cei ce aveau nevoie la dînsa pentru un sfat sau un leac, căci departe îi umbla vestea de mînă bună și milostivă. Nime nu știa din ce neam se coboară ; bătrînii, din copilăria lor, o pomeneau și o cunoșteau pe Uța sihastra, din bordeiul din codru, de pe lîngă pîrîul cu apa binefăcătoare ; iar cînd aveau vreo nevoie sau erau apăsați de vreun chin, oamenii umblau zile întregi pentru a afla alinare la „Valea Uței".

Oștirea lui Dragoș se odihnea în poiana dintre codri, prefăcută în grabă într-un lagăr întărit, pentru a nu fi pripiți de tătari, iar Dragoș, cu vreo cîțiva viteji aleși, se întreceau la vînat.

Într-o zi, în urmărirea unui zimbru, Vodă se pierduse de tovarășii săi în desișul pădurii și dînd de o prelucă, ajunse mirat la bordeiul Uței. Cum sta colibioara cu ușa deschisă, Dragoș intră și zări, uimit, un chip de femeie bătrînă (...). Smerit, se opri Vodă în loc, iar bătrîna, cu ochii întredeschiși și cu un zîmbet ca de pe alte vremuri, se apropie de el cu cuvintele :

— Bine ai venit, măria-ta ! și ferice de ochii mei cari văd în față pe dezrobitorul acestui pămînt. Și apoi, fără întrerupere, cu glas de sibilă ca și cînd ar rosti o prorocire — măria-ta ! ține-te de mersul apei din această vale, pînă la revărsarea ei într-o altă apă, care iarăși trece în o a treia apă mai mare. Și, dacă vei tot merge pe lîngă matca

acelei ape mari, vei ajunge la Cetate. Cei din Cetate știu că vii și te așteaptă cu putere grea ; dar scris este în cartea lumii că tu ești cel ales și vei lupta și vei fi învingător și vei intra în Cetate și vei stăpîni această țară, tu și urmașii tăi.

La acestea, bătrîna închise ochii și cu mîinile ridicate se închină adînc înaintea lui Vodă. Acesta, mișcat de cuvintele sihastrei, stăruia să afle ceva din trecutul ei ; dar nu primi alt răspuns decît numele ei simplu, de Uța.

Puțin timp în urmă, lagărul lui Dragoș se ridică și toată oștirea porni, după cuvintele Uței, prin valea de lîngă bordei, care peste puțin intra în o altă vale și prin care apoi intrară în șesul larg al Sucevii. Din depărtare li se arată acuma amenințătoarea Cetate. După o împresurare lungă și după o luptă grea, intrară sulițarii lui Dragoș în zidurile Sucevii, iar Vodă se făcu stăpîn peste Țara Moldovei.

Cuvintele bătrînei îi rămaseră atît de adînc întipărite încît într-o zi se hotărî să meargă la „Valea Uței" ca să-i mulțumească și să-i răsplătească proorocia fericită.

Uța însă nu mai era în viață. Și Dragoș, mișcat la vederea bordeiului pustiit, se opri lîngă mormîntul ei și se hotărî a clădi acolo, întru pomenirea Uței, întîiul său locaș în care avea să zacă și osămintele sale. Iar partea locului cu biserica de stejar a lui Dragoș primi din însăși gura lui Vodă numele Valea Uței.

După Dragoș urmară în domnie mulți voievozi pînă ce Ștefan cel Mare, la 1502, cucernic față de așezămintele întemeietorului domniei, a ridicat cu băgare de seamă clădirea lui Dragoș din Valea Uței și a transportat-o în locul care-i părea mai scump din întreaga țară, la Putna, așezînd-o alături de mînăstirea ce avea menirea să-i cuprindă odată și mormîntul.

Acolo, la Putna, se află biserica lui Dragoș și în ziua de astăzi, un odor scump în care se oglindește obîrșia noastră ca creștini și ca români.

În jurul bisericii lui Ștefan din Valea Uței se înmulțiră sălașele omenești, pe la malul rîulețului de lîngă bordeiul Uței de odinioară.

Rîuleţul şi astăzi, ca şi înainte de secole, îşi duce murmurul în pîrîul Suceviţei, care la Bădeuţ se revarsă în albia Sucevii şi udă apoi, cu apele sale, poalele Cetăţii, cucerite de descălecătorul Dragoş.

Dintele nemilos al vremurilor însă n-a lăsat neştirbită amintirea Uţei şi a prefăcut încetul numele Valea Uţei în Vălăuţi şi astăzi Volovăţ [1].

Aşa a căzut şi prevestitoarea descălecătorului, călăuza lui Dragoş, jertfă legilor uitării.

„LUCEAFĂRUL", 1910, p. 536

[1] Din judeţul Suceava (n. n.).

*Legenda comunei Albeni**

Hotarul Albenilor era moșia domnului Negru Vodă, care a zidit monastirea cea minunată de la Tîrgoviște. Și era un om numit Lupu Șerbănescu care aduna **dijma** și o trimetea domnului. Satul se numea Șerbanii. Lupu Șerbănescu a băgat slugi pe procopsală pe copiii lui Milea și Dragu la domnul țării, de la Tîrgoviște.

Și slujindu-l cu credință pe Negru Vodă (bătrînul zice Negru Vodă dar biserica de la Tîrgoviște a fost zidită de Neagu Basarab) *le-a dăruit moșiile sale din Albeni*, Bălănești, Șipot și Frumușei (Gorj). *Dragu s-a așezat în Albeni* și a născut un copil, Michai, cu jumătate părul pe cap alb și jumătate negru, cu o sprînceană albă și alta neagră, cum și barba, jumătate albă și jumătate neagră. *Oamenii i-au zis Albu. El a avut 5 copii cărora li s-a zis Albeni și de aci numele comunei de Albeni* [1].

Nicolae Densușianu, *Răspunsuri,* ms. 4 547, f. 133, Biblioteca Academiei

*Legenda satului Alimăneşti**

O legendă spune că cu trei sute de ani și mai bine satul acesta era așezat cu vreo trei kilometri mai spre sud-est, lîngă Călmățuiu, cam în mijlocul Boianului, în locul numit azi Vîrtopul.

[1] Din județul Gorj (n. n.).

Într-o zi de Paște, năvălind turcii fără veste (...), satul fu prădat și lumea măcelărită. *Cîți au putut scăpa s-au ascuns într-o pădure din apropiere, lîngă tîrla unui cioban bogat, (...), numit Ali sau Aliman. Noul sat s-a numit apoi Alimănești* [1].

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României*, vol. I, p. 56

De cînd este satul Almăjel?

Apoi demult, demult, pe cînd nu erau case prin locurile astea și nici picior de om, umblau niște păstori cu turmele pe dealurile și pe văile Almăjelului. Într-una din zile, dînd peste izvoarele minunate cu apă din Valea Fîntînelor, au băut și ei și oile și... așa li s-a părut de bună apa că nu s-au mai îndurat să plece d-aici și s-au așezat pe dealurile din jurul izvoarelor, făcîndu-și conace pentru adăpost.

Unii din păstori aveau și cai și mai tîrziu, cînd era o secetă mai mare și nu mai rămăsese pic de apă, a dat calul unuia cu piciorul în pămînt și... minune ! A izvorît apă. De atunci locul acela s-a chemat Fîntîna Calului.

Peste păstorii de cari vorbirăm au venit mai tîrziu alții și alții și alții și... așa s-a înmulțit satul [2]. Și uite, *de la ciobanii ăia se trage Almăjelul* [3].

Cel dintîi locuitor a fost Vaimor din care se trag Barocheștii, zișI și Idita ; *apoi au venit Șontea, Creangă, Cruceru, Ispas, Butaru, din cari se trag Șonteștii, Crenganii, Crucerești, Ispășoiu și Butaru.*

Constantin Rădulescu-Codin, *Legende, tradiții și amintiri istorice, adunate din Oltenia și Muscel*, p. 96
(Legenda aceasta, așa cum e aici, mi-a spus-o badea Asproiu, bătrîn din Almăjel, jud. Mehedinți)
[nota autorului culegerii]

---

[1] Din județul Olt (n. n.).
[2] Din județul Mehedinți (n. n.).
[3] Preotul din Almăjel, care împreună cu sătenii știe să povestească frumos despre trecutul satului, *crede că vorba Almăjel se trage din vorba „alma", care în italienește înseamnează miel* (nota autorului culegerii).

*Legenda satului Ariciu**

Aicea la noi să zicea „La Galicea", cînd s-a făcut satu ăsta al nostru, „La Galicea". Vinea din vîrfu munteluĭ p-aicea, iera ierbărie multă și vineau muntenii de la munte, vineau cu oile aici, la păscut, pă vară. Și-i apuca și iarna. Și atuncea, înainte vreme cică ciobanii n-aveau numai cojoace, aveau sărici. Ai auzit ce-i sarica ? D-elea cu floace pe dinafară, așa, așa, mamă. Și di unde pînă unde era ce scorni la o tîrlă, care iera mai în fund coloșa, *a spus că umbla așa niște oameni îmbrobodiți așa ca cînd chiar arici.*

Și de-atuncea Ariciu și Ariciu o venit numele [1].

Din bătrîni o fost asta, s-a scornit.

Text mg. nr. 4 512 s, Arhiva I.C.E.D., București, povestitoare Samoilă Anica, culegători Mihai Cancioyici și Radu Răutu, în Ariciu, jud. Brăila, la 22 IX 1974

Cum să zice, *cînd s-a-nființat sătucu ăsta, niște tîrle, așa,* cum să spun, noi îi zicem mărăcini, așa, loc care-a conținut mărăcini, așa, de-au crescut cît a vrut iei, așa, nesupărați de nimeni. Și-aici s-adăpostea anumiți oameni cu turma de oi, cu una, cu alta, venea pă locurile astea, p-aici. Cam în felu ăsta.

Și tat-al meu îmi pomenea așa :

Zice c-a fost un unchiaș îmbrăcat așa cum iera iel cu ținuta lui de cioban, încins așa ; și iera un om cam singuratec, cam timid, așa. Și apărea cîteodată așa, din tufișuri și să uita lung așa, la unu, la altu, așa. *Și l-a poreclit unii Ariciu : „și ăsta să uită ca un arici".*

Și lucruri de felu ăsta, așa...

Așa am auzit, n-am văzut, nu nimic.

Da, așa povestea părinții mei.

Și de-acolo s-a născut cuvîntu ăsta și-a rămas să-i zică Ariciu.

Mai tîrziu io am fost în serviciu primăriei, am fost secretar, am găsit istoricu satului dar nu spunea lucru ăsta în el.

Text mg. nr. 4 512 j, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor Cioc Ion, culegători Mihai Canciovici și Radu Răutu, în Ariciu, jud. Brăila, la 21 IX 1974

[1] Din Județul Brăila (n. n.).

Apoi io nu pot să știu, tot din bătrîni am auzit și io. Că i-a spus Ion Aricianu, așa, și-a venit, s-a pripășit și iel p-aici, cu turma lui de oi, c-a fost cioban. Și-a tras, c-aici a fost niște ulmi, oleacă de pădure în partea asta. Și iel n-a avut casă, n-a avut masă, n-a avut nimica. Și s-a pripășit și iel acolo, c-a fost niște mărăcini înalți, mari, care cînta cocoși sălbateci p-acolo, pîn mărăcinii ăia. Da. Și s-a aciuat și iel acolo și-a făcut și iel un bordei, iarna-primăvara, asta nu cunosc, că-i timp mult de-atunci. Iarna, primăvara cred că l-a făcut, că p-aici a fost numai pîraie, numai cîmp pustiu, cum să zice, cum a fost înainte. *Și iel ar fi bătut paru aici prima dată, Ion Aricianu. Și de-aia i-a rămas numele la satu ăsta Ariciu.*

Text mg. nr. 4 512 k, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor Bejan Sava, culegători Mihai Canciovici și Radu Răutu, în Ariciu, jud. Brăila, la 21 IX 1974

Aicea satu acesta s-a dat denumirea lui pă timpu cînd ierau bătrînii aceia. Iei vinea ca să-i prinză cu arcanu, călărețîi. Îi căuta prin cîmp, pîn pîraie. Ș-au venit călărețî. Întreba pă un cioban bătrîn care sta lîngă turma de oi :

— Măi, mocane, vino lîngă mine. Vreau să te-ntreb de unde ești, ce e cu tine ?

Iel nu scotea capu din tuharca lui de-acolo. Așa sta cu barba lui, zicea că-i un arici. Iei cînd l-au văzut așa : „Ia uite-l, mă, cum să uită la noi, parcă zici că-i un arici. Nici **nu să bindisește** dă noi că-l întrebăm ceva".

Șî iei, ducîndu-să mai tîrziu, prinzîndu-l, *i-a dat denumirea satului Ariciu, din cauza acelui cioban, că cum stătea el așa, posomorît, așa. Și de-aicea i s-a tras satu Ariciu.*

Aici au fost cîțiva oameni care au venit de prin Vrancea. Ierau cîteva nume de oameni : Băjenești, Bărbulești, Buzăcești, Stroiești. Âștia care au nume mari, care s-au instalat aicea la noi, oamenii aicea. S-au mai instalat și alți oameni, au venit. Satu s-a format aicea la noi.

Text mg. nr. 4 495 y, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor Ghiță N. Buzatu, culegător Ghizela Sulițeanu, în Ariciu, jud. Brăila, la 19 V 1974

*Legenda satului Bazga**

Numele satului de Bazga ar veni de la o fată, numită Basa, fiica Răboaiei, ce-și avea locuința în cetățuia de deasupra satului Moșna, ce purta numele de Cetățuia Doamnei. *Se zice că moșia pe care se află astăzi satul Bazga a fost dată de Răboaia ca zestre fetei sale, Basa, la măritișul ei cu un fiu al lui Noorescu, care era proprietar al unui vechi sat, ce se afla în partea de vest a Bazgăi. Întrupate la un loc moșiile au luat numirea de Bazga* [1].

Se mai povestește că Noorescu avea pe lîngă dînsul un viteaz numit Ioniță, care adesea se lupta cu tătarii și-i respingea, cînd făceau încălcări pe proprietatea sa.

Sub poalele dealului Mitocul se află o piatră veche, cu inscripție nedescifrabilă, despre care se zice că ea amintește locul unde Ioniță Viteazul a fost ucis cu arcul de către un tătar, căruia, tăindu-i capul, l-a luat ca semn de învingerea lui, iar corpul i s-a îngropat unde-i semnul pietrei. Această piatră, se zice, e așezată de Ioan Cornilă, cumnatul lui Ioniță Viteazul. O altă versiune este că Ioniță Viteazul deși a fost însăgetat, însă rezistînd durerilor, s-a retras la cetățuia Doamnei Răboaia, unde a și murit.

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României*, vol. I, p. 256

*Legenda comunei Bălănești**

Satul Bălănești [2] a fost înainte așezat pe malul Oltului, pe unde era atunci drum mare. Din cauza turcilor ce treceau mereu pe acel drum și făceau jafuri, locuitorii s-au mutat unde se află astăzi satul.

Aici erau numai păduri mari și nu se afla decît stîna unui cioban, care se numea Bălan și care își avea stîna

[1] Din județul Iași (n. n.).
[2] Din județul Olt (n. n.).

pe locul unde a avut casa locuitorul Ofiță Răducan. *De la acest cioban și-a luat numele satul* [1].

P. T. Vitănescu, *Monografia comunei Bălănești*, p. 25
(Auzită de la învățătorul Ioan Negoescu, care o știe de la soacra sa, Ilinca Pr. C. Bălănescu, decedată în 1935, în vîrstă de 75 ani)
[nota autorului monografiei]

---

[1] Autorul oferă în continuare alte două variante de esență folclorică :

„După spusele bătrînilor cunoscători, satul și-a luat numele de la fondatorul său Dinu Bălănescu, numit și Izvoranu, care prin descendenții săi — cel mai principal, Nicolae Izvoranu, pe care bătrînii îl numesc „marele logofăt" — a populat acest sat cu fel de fel de oameni. De aci se explică și originea locuitorilor acestei comune : sîrbi, bulgari, titoreni, contopiți cu toții și prin datini cu românii.

Din cauza turcilor, sătenii, povățuiți de Dinu Bălănescu, se retrăseseră din drumul cel mare peste deal, în Valea Huinogului, spre răsărit, unde își construiră case, bordeie și biserică, în acest loc ce pe atunci era acoperit cu pădure de stejar. Pînă acum cîțiva ani s-a păstrat un trup de stejar la poarta locuinței lui Ioan Stan Secu, rămășiță din acea pădure, care avea un diametru de 2 m."

(Din raportul nr. 21/900 al înv. N. Stoicescu, dosarul școalei pe 1899/1900).

„Satul Bălănești este înființat în anul 1790 de către boierul craiovean Dinu Bălănescu, care avea moșii prin locurile unde se află acum satul. Acest boier care stătea bine cu familia Șuțeștilor, familia domnitoare din acel timp, din cauza ocupației austriece (1789 — 1790) se zice că a trecut Oltul și a venit la conacul moșiei sale pe Valea Oltului, în punctul unde se află astăzi fîntîna „Voicu Stavarache", așezîndu-se acolo împreună cu toți curtenii săi. S-au mai adăugat în urmă clăcași de pe aceeași moșie, din satul Viișoara, sat vecin despre care se știe că exista pe la începutul secolului XIV, formîndu-se un sat la început fără nume iar mai tîrziu cunoscut sub numele de satul Bălănești.

Mai tîrziu, pe la 1810, un fiu al boierului Bălănescu, din cauză că pe Valea Oltului era drumul turcilor, a mutat satul de aci în locul unde se află astăzi. (După o însemnare luată de la tînărul înv. Ioan M. Paraschiv, dintr-un anuar al județului Olt, care nu se mai găsește astăzi).

*Legenda comunei Beceni**

După tradiție *numele acestei comune*[1] *ar deriva de la unul, Becea,* care în timpii de invazii și-ar fi găsit scăparea în pădurile de aici. *Mai în urmă ar fi adunat și pe alți membri ai familiei sale,* ar fi zidit biserică la anul 1589 și ar fi făcut pe fiul său Luca, preot. Din acest preot derivă moșnenii beceni.

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României,* vol. I, p. 344

*Legenda satului Bibirești**

Se povestește că *satul*[2] *este fondat de un răzeș bogat* din Berești, *numit Bibire, care acum vreo două sute de ani a venit în acest loc ce-l avea de zestre de la tată-său și s-a stabilit cu cîțiva robi și clăcași.* Alții spun că Bibire ar fi moștenit acest loc de la un strămoș al său, care a trăit pe timpul lui Ștefan cel Mare, de la care primise locul, pentru vitejia ce a arătat-o într-un război.

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României,* vol. I, p. 398

*Legenda comunei Bîrla**

Originea acestei comune[3] este foarte veche. *Locuitorii povestesc că ar fi întemeiată de un moș, Bîrlă, de la care i-ar fi rămas numele.*

O altă tradiție spune că această localitate și-ar fi trăgînd originea de pe timpul „legăturii lui Mihai Viteazul".

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României,* vol. I, p. 448

---

[1] Din județul Buzău (n. n.).
[2] Din județul Bacău (nota autorului culegerii).
[3] Din județul Argeș (n. n.).

Legenda comunei Blăjani

După tradiție, *primii locuitori cari s-au stabilit aci au fost din Blaj, de unde și numele de Blăjani* [1]. Succesorii lor sînt ceata moșnenilor blăjani de astăzi. Unul din acești moșneni, Soare, s-a stabilit mai jos și descendenții săi au dat naștere cătunului Sorești, care s-a format în jurul schitului Flămînda, desființat din vechime și în locul căruia s-a ridicat biserica de mir a locuitorilor din cătunul Sorești.

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României*, vol. I, p. 471

De cînd sînt Bogăteștii[2] *de azi?*

E... mare! Cică de mult, demult, pe aici pe unde e satul nostru, erau numai păduri și nu călcase picior de om pămîntean. Satul Bogătești nu era aici, ci, uite, colo, pe Valea-Bisericii, în tot lungul ei și la întîlnirea văii cu Argeșelul. *Satul era mult mai mare și locuitorii lui tare bogați. D-aia li se zicea Bogătești.* Și trăiau oamenii ca-n raiul lui dumnezeu.

Da într-o noapte de Paști, (...) au năvălit pe-aici tătarii și au intrat chiar în casa domnului și au trecut prin sabie pe toți creștinii, fără milă.

Ce chin a fost atunci, doamne! Și... cînd s-au cercat oamenii să scape cu viață, unii cercînd chiar să scape pe ferestre, alții alergînd spre ușă. Dar a fost chip? Că tătarii i-au tăiat pe toți, pe rudă, pe sămînță. Apoi au prădat și biserica și casele și curțile oamenilor și... încărcați de prăzi, au plecat spre răsărit încotro le-o fi fost culcușul. Iar satul a rămas pustiu și de tineri și de femei, ba pustiu și de voinici și chiar și de copii mici.

[1] Din județul Buzău (nota autorului culegerii).
[2] Din județul Argeș (n. n.).

Da (...) în goana tătarilor, tot au scăpat de furia lor doi copilași : un băiat și o fată și, sărăcuții de ei, ca să nu fie tăiați, s-au ascuns în iazul morii și au stat acolo cîteva zile.

Iar după plecarea tătarilor copiii s-au tras în pădurile din dealul Bogăteștilor și acolo și-au făcut un bordeiaș, unde au crescut la un loc. În urmă mărindu-se, s-au căsătorit și și-au făcut casă și masă. Ba le-a dăruit dumnezeu și copii, de au trăit tihniți și fericiți pînă la adînci bătrînețe.

Urmașii lor nu s-au mai îndurat să plece din pădure ci, de frica tătarilor și-au făcut casele tot aci și s-au prăsit an cu an.

Și așa. Cu vremea apoi pădurea s-a tăiat și a rămas dealul orlișteț cum e azi ; *iar din perechea care a scăpat în iaz de sabia tătarilor se trag Bogăteștii de azi.*

Urmele satului vechi, pe Valea-Bisericii, se văd și azi. Și se văd urme de case și de biserică cum și oase de oameni și locul cimitirului.

Constantin Rădulescu-Codin, *Din trecutul nostru. Legende, tradiții și amintiri istorice,* p. 94
(De la Constantin Runcescu, din Stoenești)
(nota autorului culegerii).

*Legenda satului Bogdănești**

Satul Bogdănești se crede a fi înființat pe la anul 1690, o dată cu cătunul Cuibul, căci unul dintre cei nouă moși, care formau cătunul Cuibul, la întemeierea lui certîndu-se cu ceilalți, a fugit de ei și s-a așezat într-o vale, *luînd pentru sine teritoriul acelei văi. Acel moș se numea Bogdan și după numele lui s-a numit cătunul Bogdănești* [1].

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României,* vol. I, p. 500

[1] Din comuna Gornet, județul Prahova (nota autorului culegerii).

Legenda satului Bogza[**]

Acest sat, după spusa legendară a bătrînilor nu se afla stabilit pe aceste locuri, ci cu mult mai spre apus, pe un loc cu o poziție joasă, care astăzi se cheamă Văsilanul.

Aci el se găsea alcătuit numai din cîteva bordeie și colibe ; căci locuitorii se ocupau numai cu creșterea vitelor. Toate localitățile de prin prejur erau nelocuite și cele mai multe posedînd păduri mari ; așa că chiar locul unde se găsește stabilit acest sat astăzi a fost păduros și plin de pășuni bogate.

După istorisirea bătrînilor acest sat s-a format în următoarele împrejurări :

O fată a unui locuitor de la zisele tîrle, venind în aceste părți spre a aduna ceva lemne uscate, a rămas prea mirată de bogăția și frumusețea acestor locuri, că întorcîndu-se la părinți, le-a povestit ceea ce se desfășurase înaintea ochilor săi.

Părinții singuri mergînd întradins și văzînd frumusețea acestor locuri au rămas pe deplin încîntați, căci *imediat au luat hotărîrea și și-au strămutat locuințele vechi în aceste locuri nouă, stabilindu-se negreșit într-un cerc mai strîns și formînd un nou sat căruia i s-a dat numele de Bogza, după numele fetei ce-i îndemnase a se strămuta aici.* Mai tîrziu au început a se aduna împrejurul lor și alți oameni din diferite părți.

Cei care veniau din părțile muntoase și cu ocupație numai de păstori se statorniceau lîngă cei de sus, formînd cu toții un cătun care și astăzi se chiamă Mocani Ungureni ; iar cei ce veneau din părțile cîmpoase și fiind dedați la munca cîmpului au format un nou cătun lîngă cel de sus, numit cătunul Cojanilor, deosebindu-i chiar portul pe unii de alții. Pînă mai dăunăzi se fereau a se înrudi unii cu alții. Astăzi însă s-au amestecat, înrudindu-se și uniformîndu-și și portul (...) și numele acestui sat este Bogza [1].

„ȘEZĂTOAREA", vol. XIII, 1913, p. 162
(din colecția profesorului Simeon Crainic)

[1] Din județul Vrancea (n. n.).

Bran Voinicul

Mult necaz făcut-au turcii lui Ştefan-Vodă dar ca-ntr-un rînd, cînd se năpustiseră-n ţară fără veste, prădînd şi pîrjolind tot ce le ieşea în cale, nu-i pricinuiseră niciodată.

Dar Vodă nu-şi prăpădi nădejdea ci merse-n calea duşmanului, vestind să pornească bătrînii, femeile şi copiii la munte iar voinicii să se strîngă în preajma lui, că-i Moldova la grea cumpănă !

Şi umblînd Vodă prin cei codri, cum erau pe-atunci, ajunse cam la răsărit de Tîrgul lui Nicoară (despre cari se zice că ar fi Nicoreştii de astăzi cei cu podgorii), unde i se spune că o ceată de duşmani îi aţin calea pe culmea dealului. Vestea aceasta i-o aduse feciorul unui pădurar, anume Bran, poreclit Voinicul, pe vremurile şi meleagurile acelea. Şi a grăit către Vodă :

— Măria-ta, te ştiu că eşti viteaz, dar drumurile şi gîndurile te-au mai slăbit, ne pare, şi bine-ar fi să te duci la bordeiul tatei ca să te hodineşti, să-ţi întăreşti firea, iar eu şi cu voinicii de prin prejurul locului acestuia să-ţi fim de pază.

Şi Domnul s-a-nduplecat, a mers la bordeiul pădurarului de s-a hodinit iar mai înspre seară a ascultat pe Bran-Voinicul şi ceata celor flăcăi cum înşelînd pe turci, cari erau mai mulţi decît moldovenii, i-au atras la un aluniş prin şiretlic şi-acolo i-a stîlcit de n-a mai rămas niciunul cu **sleamă** de suflare.

Însuşi Vodă a mers de a văzut cele întîmplate iar la întoarcere a scris cu mîna lui pe-o stîncă de piatră, care stă şi astăzi pe jumătate îngropată, toată istoria întîmplată. Scrisoarea aceea era în slove vechi şi o ceteau cărturarii pînă mai ieri.

Pe Bran-Voinicul l-a fost pus Vodă în fruntea altor cete de voinici strînşi la glasul domnului şi cu dînşii a izbutit să înfrîngă o parte din turci.

După ce pacea a venit în ţară din nou, a pus Domnul să se ridice o biserică peste piatra grăitoare din vremurile acelea, *iar lui Bran-Voinicul i-a dat pentru dînsul şi pen-*

tru urmașii lui atîta pămînt cît a putut cuprinde cu ochii. Din neamul lui se trage obștea și siliștea satului Braniște [1], *din vecinătatea Nicoreștilor.*

Tudor Pamfile, *Povestiri populare românești,* ms. 5 093, f. 40, Biblioteca Academiei

Legenda satului Breasta[**]

Asupra originii satului se cunosc două legende. Dupe una satul ar data mai bine de un secol, fără să se fi putut găsi vreo urmă scrisă despre înființare.

Se zice că mai mulți turci urmăreau cîțiva români. Aceștia ajungînd la apa Jiului s-au aruncat în ea ca să treacă înot pe celălalt mal. Turcii, văzîndu-i scăpați, ar fi început să strige :

— *Bre, stai, bre, stai !*

De atunci ar veni numele satului Breasta [2].

După o altă legendă, satul Breasta ar fi mult mai vechi.

Se știe că pe la sfîrșitul secolului al XIV-lea turcii au cucerit Vidinul, începînd să năvălească în Oltenia. Atunci era domnitor în Țara Românească Mircea cel Mare. În năvălirea lor turcii au ajuns pînă în apropiere de Craiova, la Rovine, unde Mircea Basarab, ajutat și de terenul mocirlos, așa cum se mai poate constata întrucîtva și astăzi, a cîștigat una din strălucitele sale victorii. Această luptă a avut loc la 17 mai 1395.

Se zice că Mircea cel Mare își așezase oștirea sa pe unul din dealurile care accidentează terenul satului Breasta. Turcii, ajungînd în locurile mlăștinoase de la Rovine, unde s-au împotmolit fiindcă nu le cunoșteau, aruncînd privirile într-o parte și într-alta, de frică să nu fie atacați pe neașteptate în locuri grele de către Mircea Basarab, l-au zărit pe acesta și plini de groază au început să strige :

---

[1] Din județul Galați (n. n.).

[2] Breasta este un sat în județul Dolj (nota autorului culegerii).

— *Bre, asta-i Mircea, bre, asta-i Mircea!* — deoarece mulţi dintre ei vorbeau româneşte.

„IZVORAŞUL", nr. 10, 1934, p. 265
(Această a doua legendă este auzită de la tatăl meu, Ilie Martin, învăţător pensionar, comuna Brabova, judeţul Dolj)
[nota autorului culegerii — Ion Martin]

*Legenda comunei Broşteni**

Tradiţia spune că Ştefan Vodă cel Mare, pornit la un război, pe care l-a avut la vale, poate la Războeni, a poposit cu oştirea pe locul numit Holmul. *Broşteanu, un păzitor al iazului din apropiere,* veni înaintea lui Vodă, aducîndu-i plocon un buhai gras. Şi întrebîndu-l Vodă ce mulţumită i-ar putea da, *el ceru pămîntul din jurul iazului şi schitul. Dorinţa i se îndeplini şi astfel se puse începutul satului* [1].

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicţionar geografic al României,* vol. I, p. 658

*Legenda satului Bucecea**

Bătrînii povestesc că dintru început a fost numai sat, un sătişor de oameni năcăjiţi, căci erau vremurile grele pe atunci, nu ca acum.

Întîi şi întîi s-au aşezat cîteva căsuţe în partea despre asfinţit, pe unde-i biserica cea veche a Sfîntului Nicolai. Şi astăzi sînt două case vechi în care se văd bîrnele de demult ; la una este un copac întreg, cu rădăcină, care ţine loc de furcă. Vezi că toate locurile acestea erau păduri. Oamenii tăiau copacii şi-şi făceau cîte o căsuţă pe locul slobod. În partea mai de la deal, spre răsărit, iarăşi erau vreo 3-4 case ; dar mai că nici nu ştiau de aceştialanţi, de la asfinţit, aşa sălbătăciune şi pădure deasă era pe aici !

[1] Din judeţul Suceava (nota autorului culegerii).

Peste Sireţel era, zice-se, un sat anume Voineşti. Poate sînt de atunci 200 de ani. Turcii şi tatarii umblau prin ţară. Tocmai într-o zi de Paşti au dat năvală şi în acest sat. Cum era lumea la biserică, deodată a văzut cum vine către sat o herghelie de cai — vezi că turcii se puseră pe pîntece pe cai şi nu se vedeau ! Au tăiat, au ars, au stricat, ca după obiceiul lor. Pe preot l-au omorît în sfîntul altar. Biserica au dărmat-o. Clopotele de la ea sînt — se spune — în Sireţel îngropate. Rămăşiţele din biserică se văd şi acum ; de-abia anul acesta s-a pus la arat peste tot locul unde a fost ea şi cimitirul. Din Voineşti, cîţi au scăpat atunci cu zile, au fugit prin pădurea cea deasă de pe locurile unde astăzi este Bucecea. Aşa s-a iscat satul Bohoghina şi alături satul lui Barbălată, adică Bărbălătenii, care acum e un colţ din Bucecea. Mai trăiesc o mulţime cu numele Barbă-Lată.

Cu vremea pădurea s-a tot tăiat, *lumea s-a tot înmulţit, casele tot aşa* şi, de unde pînă unde, trecînd pe şleah, de la ratoş, un turc şi-a prăpădit bucceaua cu felurite lucruri ce avea şi el, aducîndu-le cine ştie de unde. *El tot întreba că unde-i bucceaua, bucceaua.* Dar vorbea nu ştiu cum, minunat, că lumea-l rîdea pentru bucceaua lui. *Bucceaua nu şi-a găsit-o. Satul însă s-a chemat Bucecea,* în cinstea turcului [1].

Şi azi e un tîrg ca toate tîrgurile noastre (...).

„ION CREANGĂ", 1915, nr. 5, p. 140
(D. Furtună)
(Comunicată de dl. Titu Bogdănescu, de la bunicul său de vreo 90 de ani rotar în Bucecea-Botoşani)
[nota autorului culegerii]

Satul Bucura[2]

Numele de Bucura, ce s-a dat acestei comune, se povesteşte din bătrîni că şi l-ar fi luat de la o fată numită Bucura, în împrejurările următoare : Trecînd prin acest loc un convoi de robi ce se duceau spre Dunăre şi oprind

[1] Clopotul de la biserica cea veche are însemnarea „1809", pomenind de „satul Buceaci" (nota autorului culegerii).
[2] Mehedinţi (nota autorului culegerii).

să poposească în locurile acestei comune, căpetenia care conducea convoiul de robi, fiind atras de frumusețea fetei Bucura, voia să rămînă în aceste locuri cu dînsa. Ea însă l-a rugat să facă o plimbare prin pădurea cea mare din împrejurime, și pe cînd ei făceau această plimbare în pădure, ea i-a smuls hangerul de la brîu și i la împlîntat în piept, omorîndu-l pe loc. S-a întors îndată la prizonieri cărora tăindu-le legăturile, îi liberă. Printre ei se afla și un tînăr, anume Rujean, cu care tînăra fată trăise bine din copilărie. Ceata acestor robi s-a stabilit în acest loc și a întemeiat un mic sat, căruia i-a dat numele de Bucura, după numele liberatoarei lor, neputîndu-se întoarce îndărăt din cauza mulților barbari cari i-ar fi întîlnit în cale și i-ar fi robit din nou. Tînărul Rujean s-a căsătorit cu Bucura, spunîndu-i că el voește să ajungă și stăpînitorul drumului acestuia, pe toată întinderea acoperită cu păduri, jurînd că-și ia asupră-și sarcina de a omorî pe toți barbarii cari ar trece cu prizonieri prin aceste locuri și va elibera pe prizonieri.

De atunci și pînă astăzi drumul acela poartă numele de Drumul lui Rujean și *cu robii liberați de Rujean s-a populat satul Bucura.*

Ovid Densușianu, *Tradiții și legende populare,* p. 35

Locul acesta împreună cu domeniul dimprejur era al unui boer mare venit despre soare-apune. *Acesta avea o femeie tînără și frumoasă, numită Juninca, poroclită mai pe urmă Bucura.* După moartea bărbatului ei, rămase singură stăpînă peste domenii. Întîmplîndu-se atunci să iasă poruncă împărătească ca locuitorii acestui loc să părăsească locurile lor, să treacă Dunărea dincolo și să se așeze acolo, stăpîna locului acestuia n-a voit să-și părăsească domeniul său ci a dat voie la cei ce vor voi să rămînă în țară să se stabilească pe moșia ei. Mulți dintre cei ce n-au ascultat de porunca împărătească s-au stabilit pe domeniul acestei femei. Ei, spre a se putea apăra contra tîharilor care-i jefuiau, s-au retras în partea locului, mai spre sud de actuala comună, într-un loc mai dosnic, cu pădure și

stuf de bălți. *Și dînsa cu astfel de oameni adunați a format un sat căruia i-a dat numele de Bucura.*

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României,* **vol. I, p. 679**

*Legenda comunei Cavadinești**

Cavadineștii [1] este un sat de răzăși, așezat între două dealuri roditoare, pe Valea Horincei, în apropierea Prutului. Locuitorii acestui sat sînt plugari.

Satul Cavadinești își trage numele de la un căpitan al lui Ștefan cel Mare, Cavadin, căruia Ștefan cel Mare i-a dăruit moșia aceasta, drept răsplata faptelor sale vitejești. Cele dintîi case s-au așezat pe deal, drumul de pe Deal, de la Grăpeni pînă la Prodănești trecînd pe la C. Dumbravă, Gh. S. Anghel, Gh. Grigoraș, Felea, Gîrba, Fîntîna Mare, Comănești ; Prodănești era tractul principal. Valea era rezervată puhoiului de dușmani. Numai mai tîrziu s-au așezat case și pe vale și șoseaua de pe vale s-a transformat în șosea județeană.

„COLINDA", an. I, 1928, nr. 11 — 12, p. 20
(Felea-Cavadinești)
[nota autorului culegerii]

Legenda satului Cheoibășești[2]

Am auzit pă bunicu mieu care a trăit acum o sută **și** douăzeci de ani în urmă — că noi am fost sub stăpînirea turcilor o sută de ani — și fiind turcii, venind p-aicea un moș, un străbunic de-al lui bunicu, care-i spunea Radu Ion, i-a spus lu străbunicu ăla, avea tîrlă, așa să spunea înainte, tîrlași.

Ce-nsemna tîrlașii ăștia aici ?

[1] **Din județul Galați (n. n.).**
[2] **Din județul Brăila (n. n.).**

Își făcea grajduri, cotețe de porci, de păsări, pă cîmp. Pă cîmp făcea-nchisoare cu șanț acolo și-acolo oi, vaci, tot, nutreț. Și-n sat aicea avea o căscioară în care stătea iel. Argați avea acolo, tot.

Și venind turcii p-aicea a dat de iel acoloșa, în cîmp, aicea. Și cînd a văzut om gospodar, așa zice :

— Ei, bre, la tine cheoibaș, la tine cheoibaș !

Ce-nseamnă cheoibaș ? Pă turcește, chiabur.

Moșu a spus, zice : cheoibaș. Și-ntreabă. Iera și parte din turci care știau românește, că stăteau mulți în țară la noi, dac-au stat o sută de ani aicea, sigur că da. Zice pă turcește, chiabur, chiabur, da.

După ce a mai trecut timp încoace, moșu — sigur că un fecior al moșului Ion Cheoibașu, adică Ion Radului, i-a zis — *a născut un fecior acolo și i-a transmis numele, adică în loc de Radu i-a zis Cheoibașu Ion, i-a pus numele.*

Iar la sat, după numele ăla turcescu i-a pus numele Cheoibășești.

Și de-atunci și pînă acuma nu s-a schimbat numele ăsta de Cheoibășești.

Iar la Chichineț, la Gheorghiu aicea i-a spus Chichineț. *Ăștia ierau mai săraci. Tot așa, niște tîrlaci a fost acolo.* Niște case mici : „la voi, zice, niște chichinețe aicea, bre, chichinețe, săraci".

Și din chichinețe i-a zis Chichineț, după numele chichineață, de săraci. Însă lu Chichineț i-a mai schimbat numele. (...) Acuma-i zice Ștefan Gheorghiu da lui Cheoibășești nu i-a schimbat.

Numele meu ie de origine turcească, vine după numele turcilor. Da io nu sînt turc, sînt român, da numai după cuvîntu ăsta, cheoibaș, adică din numele de chiaburi, de-acolo îmi provine numele meu, adică a familiei noastre care am moștenit-o din tată-n fiu.

Text mg. nr. 4 751 I c, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor Cheoibașu Niculaie, culegător Mihai Cănciovici, în Cheoibășești, jud. Brăila, la 21 V 1976

Legenda satului Chiojdu Mare[1]

Legenda satului ie așa. Stai să-i dau o formă literară, măcar așa.

Spre apus de Star Chiojd se află comuna Bătrîni. Povestea spune că numele de Bătrîni s-ar fi luat din următoarea împrejurare :

În satu Bătrîni iera un moș care avea doi copii. Ocupațiunea lui iera pe lîngă cultura pămîntului, iera și creșterea vitelor.

Ajungînd timpu ca cei doi copii să-și creeze și ei fiecare gospodăria lui, din cauză că în satul Bătrîni nu-și putea înființa o gospodărie pentru iel, a trecut să-și cerceteze unde-ar putea găsi loc, să-și poată și iel face gospodărie. *Ș-a ajuns în valea unde azi ieste Chiojdu. Văzînd frumusețea locului, ș-a întemeiat gospodăria în această parte. Pe acest băiat îl chema Chiojd.*

După cîtva timp, al doilea copil al bătrînului, pe care îl chema tot Chiojd, văzînd strîmtoarea de teren în care trăiește tatăl său, într-o bună zi a pornit cu avutul său să se așeze cu gospodăria lîngă fratele său mai mare. Acesta însă l-a îndemnat să treacă în valea cea despre răsărit a satului Chiojd, fiindcă n-ar avea unde paște turmele acestor amîndouă gospodării. *Acest frate mai mic a trecut și s-a așezat cu tîrla lui, formînd altă gospodărie, în Chiojdu Mic.*

Unde a rămas părinții lor, fiindcă iera oameni bătrîni, satu ce s-a format a luat numele de Bătrîni ; și acolo unde s-a așezat băiatu cel mare s-a numit Chiojdu Mare iar acolo unde s-a așezat băiatu cel mic s-a numit Chiojdu Mic.

Text inf. nr. 12 527, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor Popescu Costică, culegător Ghizela Sulițeanu, în Bătrîni, jud. Prahova, la 4 VI 1950

---

[1] Din județul Prahova (n. n.).

Legenda satului Ciocăneşti[*]

În vechime, cînd s-au făcut cele dintîi case aci, oamenii au făcut un pod peste apa din apropiere, Botu. *Acest pod* fărîmîndu-se de apă şi de gheaţă, *oamenii erau nevoiţi să-l tot dreagă, ciocănind. Şi cei din alte sate i-au dat numele satului Ciocăneşti* [1].

Nicolae Densuşianu, *Răspunsuri,* ms. 4 546, f. 188, Biblioteca Academiei

Legenda satului Cîndeşti

E, domnule ! Pe locul ce se cheamă astăzi Siliştea, în partea de miază-zi a satului nostru, se afla acum cinci sute de ani un sat care se chema tot Cîndeşti [2].

Da ivindu-se o boală de ciumă, mare parte din sat s-au stins de boală iar ceilalţi s-au tras mai spre miază-noapte.

Şi tot pe atunci trăia în munţi un cioban care se chema Cîndea. Odată, coborînd el cu oile din munţi, între Bratia şi Brătioara, a rămas fermecat de frumuseţea locurilor noastre şi şi-a pus în gînd să nu mai plece de la noi. Şi-a ales locul în aşa fel ca să fie mai aproape de pădure şi mai în partea de miazănoapte a satului. Şi şi-a făcut omul casă şi masă, **pomost** şi tot rostul. Apoi au venit aci şi ceilalţi oameni cari rămăseseră din Cîndeştii cei vechi şi alţii din Bughea, din Malu şi din Lereşti. Iar ca să se mărească satul, au furat cîte-o fată din satele vecine, s-au căsătorit cu ele şi s-a prăsit lumea. Şi aşa îşi petreceau cu toţii vremea, ocupîndu-se cu păstoritul şi cu plugăria.

D-atunci s-a făcut satul Cîndeşti.

Cînd turcii jefuiau ţările noastre ori cînd se ivea vreo boală molipsitoare, ei se trăgeau mai spre miază-noapte, lîngă munte şi trăiau acolo în bordeie, de unde nu ieşeau

[1] Din judeţul Ialomiţa (n. n.).
[2] Din judeţul Argeş (n. n.).

decît o dată cu cei din Albești și din Cîmpulung, doar pentru nevoile prea mari ale lor ori cînd se potolea răzmirița.

Constantin Rădulescu-Codin, *Din trecutul nostru. Legende, tradiții și amintiri istorice,* p. 88

*Legenda satului Cîndești**

Numele satului [1] *să trage dîn Cîndea,* care a venit împreună cu frații lui, Voinea și Gemen. Cîndea a ocolit o zi cu măgaru hotaru cîndesc. Voinea a ocolit și el iar o zi hotaru voinesc. Nu știu dă unde or hi venit.

Locu Cîndeștilor ie cam **dovîncat.** Cîn a venit Cîndea, a-mpărțit pă moși, dealurile. Dealu Mircea să chiamă așa dă la domnu Mircea ; a luat în bătaie coastele cînd a venit ungurii.

Ion Aurel Candrea, Ovid Densușianu, Theodor D. Speranția, *Graiul nostru,* vol. I, p. 127

*Legenda satului Cudalbi**

Satu Cudalbi [2] să trage-așa :

Iera un boier mare. Avea Cudalbii, moșia asta Cudalbii toată (...) și Valea Mărului încolo și-încolo Drăgănești, așa să numé. Tot acela stăpînė, boieru-acela. Iel, ca să să pomenească numele lui de cînd ar fi lumea asta și pînă ce d-ar muri lumea, fața pămîntului. O bătut pari aici, o adus vreo cîțiva oameni de unde-a fi adus. Nu iera case atuncea p-aici. O adus vreo cîțiva locuitori.

— Voi să vă-nmulțiți, să creșteți. Vă luați pămîntu drept, arați-l drept. *Și satu-aista unde stați voi, unde vă numesc io acușa, să numește Cudalbi.*

---

[1] Din județul Dîmbovița (n. n.).

[2] Din județul Galați (n. n.)

Şî iel îl chema Ştefan Cudalbu. Şî noi cudalbii eşti ne tragem de la boieru ăla mare, Ştefan Cudalbu.

Aşa ne spuné tata chiar.

Text mg. 4 629 II h, Arhiva I.C.E.D., Bucureşti, povestitor Istrate Ştefanache, culegători Nicoleta Coatu şi Ion Alexandru, în Cudalbi, jud. Galaţi, la 26 VIII 1975

*Legenda comunei Davideşti**

Comuna Davideşti mai nainte nu era pe locul unde se află astăzi. Spun bătrînii — că au auzit şi ei de la alţii mai bătrîni cari nu mai sînt în viaţă — că pe malul stîng al părăului Argeşel a fost.

Că-n noaptea de Paşti (...), au venit peste ei turci sau tătari, nu cunosc bine, şi dînd foc satului, parte din populaţie a fost omorîtă şi ceailaltă parte dusă în robie, scăpînd numai *un cioban, numit David,* cu o fată, cari se aflau cu vitele în pădure. Cînd aceştia au venit în sat şi l-au găsit pustiu, n-au mai avut coragiu a sta aci. *Au trecut Argeşelu şi ş-au aşezat locuinţa în mijlocu pădurii, într-o mică poieniţă, unde mai tîrziu atît din urmaşii lor cît şi cu alţii veniţi din alte locuri mai nesigure au format satul ce azi se chiamă Davideşti* [1].

Nicolae Densuşianu, *Răspunsuri,* ms. 4 546, f. 51, Biblioteca Academiei

*Legenda satului Dărmăneşti**

Au venit fraţii din Ardeal şi anume : Coman, Dorman şi Timofti. Dorman s-a aşezat la Gura Uzului, Coman la Trotuş şi Timofti pe apa Dofteana.

Bătrînul Niţă Gaburiciu, de 79 ani, spune aşa :

---

[1] Din judeţul Argeş (n. n.).

Un moldovean viteaz, cu numele de Dorman, pe timpul lui Ştefan Vodă i-a fost dăruit munţii de pe valea Uzului. Şi a făcut sat rezeşesc.

Nicolae Densuşianu, *Răspunsuri,* ms. 4 549, f. 21, Biblioteca Academiei [1]

De unde îşi trage numele satul Domneşti?

De multe ori trecea măria-sa Negru-Vodă de la Cîmpulung la Curtea-de-Argeş şi de la Curtea-de-Argeş la Cîmpulung. Ca să aibă deci unde poposi în calea sa şi-a făcut Negru-Vodă un conac domnesc pe malul stîng al rîului Doamnei. Ba cu timpul a zidit aci şi o biserică. I se văd ruinele şi azi la locul ce se chiamă Silişte. (...).

De atunci satului unde-şi făcuse Vodă conac i s-a zis satul Domneşti [2].

Constantin Rădulescu-Codin, *Legende, tradiţii şi amintiri istorice, adunate din Oltenia şi din Muscel,* p. 60 (Auzită de la dl. învăţător Hănescu) [nota autorului culegerii]

*Legenda Dornelor**

Mai înainte toate satele ce ţin de comuna Dorna [3] formau o singură comună cu Dorna Bucovineană, tîrguşor în care se afla şi reşedinţa comunei. Tot teritoriul era o singură răzăşie dată de Ştefan Vodă cel Mare în împrejurările următoare, zice tradiţia :

Vodă pornise spre Ardeal pe valea Moldovei. Dar la Vamă — cel mai vechi sat din cîte sînt în împrejurimi, unde se crede că se vămuiau toate mărfurile venite din Ardeal şi Ungaria — se opri cu oştirea, neputînd înainta, deoarece drumul înainte nu era decît o cărare îngustă. Aci, la Vamă, Ştefan Vodă puse un stîlp, ce se vede şi astăzi.

---

[1] Din studierea manuscrisului reiese că legenda se referă la localitatea Dărmăneşti din judeţul Bacău (n. n.).

[2] Din judeţul Argeş (n. n.).

[3] Din judeţul Suceava (n. n.).

Pe atunci în Cîmpulung nu erau decît cîteva case și de acolo spre Dorna cale de o zi nu mai întîlneai locuință omenească ci numai codri posomorîți, păduri fecioare. Unde e acum Tîrgul Dorna, între ape, la gura Dornei în Bistrița, se afla o singură gospodărie, casă bună, grajd, proprietăți ale unui oarecare Gheorghiță, hoț vestit și vînător neaoș. Acesta croi și lărgi cărarea ce lega locuința lui cu tîrgușoarele de prin prejur. El prăda la depărtări mari și astfel niciodată nu fu prins. Drumul trecînd pe dinaintea casei lui, orice călător, boier sau țăran, de la vlădică pînă la opincă trăgea la dînsul, unde era foarte bine primit și în deplină siguranță că nu i se va întîmpla nimic. Celor mai distinși dintre mosafirii săi le dădea călăuze devotate care să-i călăuzească și să-i apere de orice primejdii. Astfel reuși el să se facă foarte cunoscut. Neavînd copii cu prima soție, Gheorghiță, cu învoirea ei, își mai luă o femeie cu care avuse trei băieți : pe Gheorghe, Ioniță și Grigore. Pentru această faptă cum și pentru o prădăciune întîmplată pe drum, dar nedovedită, Gheorghiță fu ridicat și dus spre a fi judecat de divan și mitropolit, la Suceava. Încărcat de fel de fel de blănuri intră în Suceava unde cei cărora le acordase ospitalitate reușesc nu numai să-l îndreptățească către Vodă, ci îl prezentară ca pe un mare binefăcător. *Vodă, drept recompensă, îi dărui tot locul și pădurile cunoscute numai lui și astfel se înființă răzășia Dornei.*

Cei trei fii ai lui Gheorghiță întemeiară : *Gheorghe, satul Gheorghițeni* de peste Bistrița ; *Ioniță*, poreclit Tărîță și Ciocîrlan, *înființă satul Gura Negrei ;* iar Grigore rămase în locul tătîne-său (...), fiind foarte cutezător. Acesta de mic era rușinos, nu îndrăznea să se ducă pe la pomene, dar pîndea pe cei de seama lui și le fura colacii, numiți cozani. Oamenii îl porecliră atunci *Grigore Cozan.* Cozan (...) fuge pe cea dintîi plută pe Bistrița, cu familia sa și *scoboară la Cruce, sat descălicat de el. Iar urmașii săi, după un timp oarecare vin și pun începutul satului Cozănești.*

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României,* vol. III, p. 195

*Legenda comunei Dragoslavele**

După o tradiție păstrată de la strămoși, întemeietorul comunei ar fi fost Dragoș, una din căpeteniile oastei cu care voevodul Radu Negru a trecut dincoace de munți. Venind din ținutul Făgărașului, acest voevod, însoțit de ostașii cu cari pornise la luptă contra tătarilor, s-a oprit de s-a odihnit în Pravăț, un deal frumos situat în partea de S.V. a comunei. D-acolo toată oastea privea înapoi spre N. E., adică spre locurile de unde venise.

După puțin timp de odihnă, oastea ajunge la Cîmpulung. Prin împrejurimi erau dese cete de tătari pe care voevodul Negru Vodă le-a biruit cu ajutorul vitejilor săi ostași, conduși de căpitanii Badea, Stoian și Dragoș.

După biruință oastea se întoarce cu voevodul său și se oprește prin locurile din jurul orașului Cîmpulung. Viteazului căpitan Dragoș voevodul îi dăruiește un ținut întins așezat între dealul Pravăț și culmea munților despre miazănoapte iar spre răsărit cît putea să vadă cu ochii, ca răsplată pentru vitejia ce a arătat în lupta cu tătarii. *El s-a așezat aici cu o parte din oșteni și astfel s-a întemeiat comuna Dragoslavele* [1], *care s-a numit astfel după numele viteazului Dragoș* [2].

Tot astfel și ceilalți căpitani, Badea și Stoian, sînt întemeietorii satelor Bădeni și Stoenești, așezate spre miază-zi de Dragoslavele.

Constantin Rădulescu-Codin, Ion Răuțescu, *Dragoslavele,* p. 101

---

[1] Din județul Argeș (n. n.).

[2] În narațiunea istorică a d-lui I. Slavici, intitulată „Din bătrîni", se vorbește despre Dragoslav, una din căpeteniile fugarilor adăpostiți pe la jumătatea veacului al VI-lea pe lîngă cele dintîi așezări românești de la poalele munților Păpușa și Leaota, ce sînt în apropiere de comuna Dragoslavele, cel dintîi spre apus și miazănoapte iar celalt spre răsărit. Românii prind într-o luptă pe Dragoslav și-l iau rob împreună cu fiicele sale, Ruda și Ringa.

Acestor două fiice despărțite în urmă de tatăl lor și date în seama lui Mateiaș, un român viteaz, li se mai zicea și Dragoslavele, adică fiicele lui Dragoslav. O altă fiică a lui Dragoslav, Mala, scăpase din robie pe Bodea, fiul preotului Luca, unul din păstorii sufletești ai românilor. Mala, după ce a fost învățată să cunoască religiunea creștină, s-a botezat împreună cu tatăl său, Dragoslav,

*Legenda Drajnei de Sus**

Traian, după ce a bătut de tot pe daci, a chemat pe ostaşi la dînsul şi le-a zis : „Pămînt am luat, pămînt vă dau ; duceţi-vă fiecare şi vă alegeţi în ţara asta locul ce vă place, luînd şi din bun şi din rău. Atît cît va putea fiecare să ocolească într-o zi, al lui să fie".

Atunci s-au pus hotarele satelor şi de atunci este întemeiat şi satul Drajna de Sus [1].

În fiecare sat s-a aşezat cîte-o familie sau două, cari au locuit mai întîi în colibe.

Unul din ostaşii lui Traian a dat naştere neamului Pînteştilor şi un altul a dat naştere neamului Bolîneştilor din acest sat. Pînteştii aveau în stăpînire partea de pămînt coprinsă între apa Teleajănul şi apa Drajna, de la Vălenii de Munte pînă în hotarul Ţării Bîrsei, în munţii Carpaţi, coprinzînd şi pustiitul *sat Stăneşti, care fusese întemeiat de Stan Sutaşul,* un om viteaz din neamul Pînteştilor.

Unul din acest neam a vîndut moşia la un strămoş al marelui vornic Nicolae Filipescu.

Bolineştii stăpîneau pămîntul dintre apa Drajna şi apa Ogretinul şi de la Apa Dulce pînă la Piatra Lungă.

Cei 1 016 locuitori din această comună fac parte din aceste două neamuri şi comuna este împărţită acum tot în aceste două hotare : Pînteşti şi Bolîneşti.

Nicolae Densuşianu, *Răspunsuri,* ms. 4 546, f. 278, Biblioteca Academiei
(De la D. Basilescu, învăţătorul şcolii din Drajna de Sus, Prahova)
[nota autorului culegerii]

şi cu toţi ceilalţi prinşi de un neam cu dînşii. Astfel s-au aşezat pentru totdeauna printre români aceşti fugari de neam slav.

După botez, Mala s-a căsătorit cu Bodea, feciorul preotului Luca. Bodea este ales domn de toţi românii aşezaţi la munţi ; cîrmuieşte poporul cu vrednicie pînă ce a căzut mort într-o luptă cu alţi năvălitori cari au încercat să ţină sub jugul lor pe românii viteji, cînd aceştia ştiau să-şi apere, cu preţul vieţii, pămîntul strămoşesc.

De la cele două fiice ale lui Dragoslav se zice că a rămas numele satului Dragoslavele iar de la păzitorul lor în vremea robiei, numit Mateiaş, ar fi rămas pînă astăzi numele văii şi dealului Mateiaş, aşezat în partea de miazăzi şi apus a satului. (nota autorului ediţiei).

[1] Din judeţul Prahova (n. n.).

*Legenda satului Drăgăneşti**

Primul proprietar al moşiei se zice că ar fi fost un oarecare Drăgan sau Dragoş. Mai spun bătrînii că moşia Drăgăneşti a fost răzăşească dar a fost trecută către mînăstirea Neamţului în împrejurările următoare :

Un preot trimis de starițul mînăstirei spre mitropolie a fost omorît aci. Vodă dădu ca daune mînăstirei o parte din moşia răzeşilor. Tradiția mai spune că singurul moştenitor al lui Drăgan, primul proprietar, închină partea sa de răzeşie mînăstirei Neamţu. Călugării s-au tot întins, răşluind din răzăşiile învecinate, de la Mitoc pănă în pîrîul Brustura.

Multă vreme urmară judecăți şi la urmă, bănuind călugării că vor fi rămaşi, au mutat satul din deal, de pe malul stîng al pîrîului Brustura, unde se află astăzi [1].

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României*, vol. III, p. 237

*Legenda satului Drăguşeni**

Spun bătrînii că pe la începutul acestui veac nu erau în Drăguşeni [2] decît 10-15 case. *În ce privește pe proprietarii străvechi nu se mai pomenește decît de unul Drăgan, zis Dragoş şi Drăguşin.* Un altul mai încoa a fost Cantacuzin, apoi Alexandru Calimah şi posesorul său, Matei Strat, care făcu velnița şi Nicolae Drosu.

Sătenii spun că pe timpul lui Mihail Sturza Vodă, prințul Calimah cumpără moşioara Drăguşeni cu sătişorul de pe ea. Încet, încet, cumpărînd dînsul şi celelalte sfori de moşii, Codrul, Căbuja, Stroeşti, cu satul Rîpile şi parte din Preoteşti, din județul Neamţu, cuprinse pe răzeşii din Săcueni la mijloc ca să-i poată dezmoşteni, înşelă pe cei ce ținea hrisoavele, le luă şi distruse şi apoi îşi puse robii şi servii de stricară casele şi satul răzăşesc. *Astfel satul*

[1] În județul Neamț (n. n.).
[2] Din județul Suceava (n. n.).

Drăguşeni de astăzi e format de urmaşii locuitorilor desfiinţatelor sate : Căbuja, Codrul şi Săcueni. Şi acum se cunosc urmele satului Săcueni, sub numele de Livada Săcuenilor.

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicţionar geografic al României,* vol. III, p. 250

Legenda comunei Dumbrăveni[*]

Legenda spune că *în locul comunei Dumbrăveni*[1] *era o pădure numită Dumbrava* în mijlocul căreia era un schit de călugări, numit Trestioara şi mai în urmă Dumbrăvioara, care era pendinte de mînăstirea Putna din Bucovina.

Puţinii locuitori ce s-au stabilit în Dumbrăvioara pe lîngă schit au fost numiţi dumbrăveni. Mai tîrziu s-au mai adunat şi locuitorii din desfiinţatul sat Românesti situat între jumătate distanţă de la Dumbrăveni la Siret cît şi din satul ce se zice că era în stînga Siretului, în faţa podului de peste Siret de astăzi.

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicţionar geografic al României,* vol. III, p. 272

Legenda satului Făcăieni[*]

Se zice că acest cătun a existat ca sat mai mare şi sub alt nume. Dar o ciumă din acele timpuri ar fi secerat aproape toată populaţia întregului sat şi cei cari mai rămăseseră în viaţă au fugit în lume de groaza pustiului ce se întinsese peste satul lor.

(...) *se zice, mocanii de dicolo, veniţi cu oile peste plaiuri, au dat peste acele case pustiite şi se aşezară între ele.* Între cei veniţi fu şi o femeie din ţinutul Secuilor, morăriţă, care îşi făcu o moară pe pîrîiaşul din sudul sătucului.

[1] Din judeţul Suceava (n. n.).

Moara avea o roată și deoarece poporul la moara cu o roată i-a zis și-i zice chiar făcău, cătunului din nou înființat i-a dat numele de Făcău[1]. Iar pîrîiașului pe care era așezată moara i-a rămas numele de Secuianca, după numele ținutului din care venise morărița.

George Ioan Lahovari, Constantin I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României*, vol. III, p. 329

Legenda despre Fîntîna Domnească

Cică făcuse Vodă Matei o cișmea aci în marginea satului... Și voia, că-i plăcea locul acesta, să înfiripeze aci și o cetate, un oraș frumos. A luat atunci oaste multă și popor și a poposit la fîntîna ce se vede mai la vale, în marginea și lunca satului. Și a grăit domnitorul către ai săi : „Oameni buni, iacă eu grăiesc vouă să fac aci cetate mare. Da mai înainte de a zidi să stăm aci și să așteptăm, că dacă de peste coastă, sau de la scăpătat sau de la soare-răsare o veni cineva cîntînd, e semn bun și d-aci nu plecăm pînă nu zidim cetate. Iar de-a veni cineva fluierînd, nu-i rost de stat aci ci să ne grăbim și-n altă parte să zidim".

A mai stat ei aci vreme puțină de-a păscut caii și numai văd de peste coastă pe un creștin venind cîntînd. Toți se bucurară. Dar nu trecu mult și cum ajunse și trecu drumul începu să fluiere. Domnitorul, cum auzi, și cu el toată oastea, se întristă foarte.

— Hai, fraților, să mergem d-aici, zise domnitorul, că nu-i chip de stat aici.

Și a blestemat locul să nu aibe omul decît un bou și-o vacă în ograda lui.

Și așa a fost că de la o vreme încoace a mai început să se înfiripeze perechi de boi în satul Fîntîna Domnească, al cărui nume a rămas de la fîntîna lui Matei Basarab, ce se vede aici la vale, la poala coastei [2].

„IZVORAȘUL", 1928, nr. 1 — 4, p. 25
(Auzit de la Savu Croicescu, de ani 45, din com. Igiroasa — Mehedinți)
[nota autorului culegerii]

---

[1] Din județul Prahova (n. n.).
[2] Din județul Mehedinți (n. n.).

*Legenda satelor Gănești, Comănești și Prodănești**

Pe întinsul județului Covurlui, care începe dinspre sud, de la bătrînul Danubiu spre nord, pînă în hotarul județului Tutova, se afla Valea Horincea, care-și trage numele de la pîrîul Horincea. Acest pîrîu străbate cîmpia ce-i poartă numele, roditoare, plină cu lunci frumoase, fel de fel de plantații orînduite de mîna harnică a horincenilor și bunelor gospodine ale satelor Cavadinești, Gănești, Comănești, Prodănești. Aceste sate [1] sînt de rădăcine foarte vechi, încă dinainte de domnia vrednicului și neînvinsului voievod, Ștefan cel Mare, dar mărite și botezate în timpul domniei lui.

Se cunoaște obiceiul pe care-l avea marele voievod că după fiecare bătălie clădea un locaș sfînt, drept mulțămită lui dumnezeu că i-a ajutat să înfrîngă pe dușmani sau pe vitejii lui îi mulțămea dîndu-le moșii.

Într-un război crîncen pe care Ștefan Voievod l-a avut cu turcii a avut patru căpitani viteji, făcînd în timpul luptelor frumoase fapte de arme, cîștigînd bătălia. Acei căpitani erau : Gavan, Ganea, Coman și Prodan. După ce se mai liniștise furtuna bătăliei, voievodul a chemat la sfat pe căpitanii săi în punctul numit Grăjeni, zicîndu-le :

— Fiindcă de mare ajutor mi-ați fost mie în grele cumpene pentru iubita noastră țară, eu azi vă răsplătesc pe voi.

Mergînd spre miază-noapte de la acest punct a dat fiecărui căpitan cîte o porțiune de loc, făcîndu-le hotar între ei, prin mușuroaie mari. *La isprăvirea luptelor, căpitanii s-au așezat pe moșia dăruită de domn, aducînd și alți luptători pe lîngă ei, mărind în chipul acesta populația satelor, care au rămas cu numele întemeietorilor lor : Cavadinești, de la căpitanul Gavan, Gănești de la căpitanul Ganea, Comănești de la Coman, Prodănești de la căpitanul Prodan.*

„COLINDA", an. 1/1928, nr. 3, pp. 18 — 19
(De la Aftene Atanasiu, plugar)
[nota autorului culegerii]

---

[1] Din județul Galați (n. n.).

*Legenda satului Gohor**

Iera un om anume Gogu. Șî Gogu ăsta iera un om bătrîn. Șî iera numa vreo șapte case, cînd s-o locuit într-o pădure acolo, tocmai pin Dealu Gohorului, cum vine pin Rîpa Gohorului. *Șî s-o locuit acolo cîțiva oamini. Șî pe unu-l chema Gohor. Șî dipă numele lui Gohor așa o rămas satul Gohor* [1]. I-o pus numele Gohor. Șî Gohor o rămas. S-or născut, s-o-nmulțît lumea, din tată-n fiu, din tată-n bătrîn, șî Gohor o rămas pînă-n zîua de astăz.

Astea lucruri toate le știu de la părinții mei, de la tatăl mieu. Saracii, ne povestea cînd ieram noi copii — io le țiu minte și-acuma — că dînșii pin locuințele lor cînd auzea că vin turcii îș lua sacu cu făină șî ceaunu și să ducea în Valea lu Balt, în pădure, că turcii nu intrau în pădure șî în iazurile cu stufărie. Șî să băga-n pădure ș-apăi turcii numa de la margine, că le iera frică să intre în pădure că-i atăca românii, bătrînii care iera pă vremea aceea. I-era frică că îi atăca. Șî stăteau cîte o săptămînă și mai bine pînă cînd aflau că au plecat turcii dîn sat. Ș-apoi veneau iar în sat, s-așezau la locurile lor, la casăle lor. Ș-așa iera fuga în bătrîni cînd iera iei, iera case puțîne în sat.

Text mg. nr. 4 673 II m, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor Chirvasuță Avacum, culegători Nicoleta Coatu și Ion Alexandru, în Gohor, jud. Galați, la 21 X 1975

*Legenda satului Gulianca**

Unu, Gulianu, mocan vechi, a făcut tîrlă aici. *A făcut tîrlă aicea și dîn tîrla aia, din numele Gulianu, lui îi zicea, a rămas Gulianca* [2].

Aici la noi, în Gulianca, să zice că sîntem între cojani și mocani. Noi sîntem proveniți toți din Transilvania, toți. Bunicii noștri îs toți, chiar bunicii miei — sînt om de șaptezeci și patru de ani — da bunicu mieu ie din Transilvania. Iar cojani sînt ăștilalți care au fost mai înainte, care purta căciulile cam în fel de capac, așa venea, o căciulă

[1] Din județul Galați (n. n.).
[2] Din județul Brăila (n. n.).

lată așa, care noi nu primeam aia. Iar la noi se purta mai mult în cioareci și mai mult creștere de oi iera Gulianca asta.

Bunicii noștri ăia au făcut satu aista. Chiar io, cînd am fost băiat de paisprezece ani, aicea nu iera sat, iera vreo cîteva case.

Text mg. nr. 4 513 o, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor V. Poienaru, culegători Mihai Canciovici și Radu Răutu, în Gulianca, jud. Brăila, la 23 IX 1974

Satul Imoasa[1]

Se spune că în 1700, în ziua de Paști, cînd locuitorii se aflau ieșiți la petrecere, a năvălit o ceată de turci, tăindu-i pe toți și dînd foc satului. Din întîmplare scăpă un tînăr și cu o tînără, cari de frică s-au ascuns într-o fîntînă de unde n-au ieșit decît după trei zile, *plini de noroi (imoși) și s-au așezat în locul unde astăzi este comuna Imoasa.* Locuitorii acum văzîndu-i imoși, le zicea în glumă : *„hai pe la imoși" și de aci ar fi rămas numele satului Imoșii sau Imoasa de astăzi.*

Locul unde ieșiseră la petrecere se numește Măgură, unde se găsesc și astăzi multe oseminte de oameni.

Ovid Densușianu, *Tradiții și legende populare,* p. 37

Leșu

Cînd era Ștefan cel Mare vodă preste Țara Moldovei, vineau pizmașii roi-roi asupra lui, căci îl dușmăneau văzîndu-i vitejia. Ștefan, care și ziua și noaptea era cu ochii în patru, cum da de veste că vin pizmașii din o parte ori din alta, le ieșea în cale și ți-i snopea cea zdravănă, de le trecea pofta de a mai veni în Țara Moldovei.

Să întîmplă însă că odată, pe cînd Ștefan era dus la vînătoare, după un cerb, despre care se vorbea că e nesdră-

[1] Mehedinți (nota autorului culegerii).

van, tăbărîse în țară o mulțime de leși, prădînd și omorînd tot ce le venea în cale. Ștefan, prinzînd de veste, le ieși în cale, dar văzîndu-i că-s și de zece ori mai mulți decît ai lui, îi lăsă ca să-și facă voia prin țară, iar el se retrase în munți cu toate bogățiile țării, unde, înmulțindu-și armata, aștepta un timp binevenit, ca să-i poată lua la răfuială. Așa și făcu. Leșii, văzînd că Ștefan nu-i ca-n palmă, îl căutară pînă ce au dat de veste că e ascuns în munții Ardealului. Să luară deci după urmele lui și-l aflară din sus de Cîmpulung, lucrînd la o biserică. Crezînd că Ștefan nu prea are oameni, să luară după el, dar mai mare le-a fost spaima că, pe cînd era să-l ajungă, să trezesc încunjurați jur împrejur de oameni de ai lui Ștefan. Să încinse o hărțuială de gîndeai că piere lumea. Picau românii moldoveni, dar mai picau leșii, de era o vale de sînge. *Românii îi omorîră pînă la unul, iar drept pomenire că și ăst neam a umblat pe aceste locuri, Ștefan făcu un sat la care i-a pus numele Leșu* [1].

Teodor A. Bogdan, *Ștefan cel Mare. Tradiții, legende, balade, colinde ș. a.*, p. 25.
(Leșu)
[nota autorului culegerii]

*Legenda satului Lunca Banului**

Din tradițiunea poporului și din spusele bătrînilor se zice că *satul* [2] *din vechime a fost așezat pe vale în șesul Prutului, lîngă luncă, care se stăpînea de un boer, numit Banul, de unde i s-a zis și Lunca Banului.* Iar din cauza inundațiunilor locuitorii s-au rîdicat în anul 1840 din acel sat și au înființat satul de astăzi, pe costișa dealului.

Constantin Chiriță, *Dicționar geografic al județului Fălciu*, p. 129

---

[1] Să află în comitatul Bistrița-Năsăud. Spre nord-est de la Bistrița și spre sud de la Rodna Veche. (nota autorului culegerii).
[2] Din județul Vaslui (n. n.).

Miroslav

În partea de răsărit a satului Cetățenii-din-Deal este o localitate care se chiamă Miroslav. Acolo înainte vreme a fost mare pustietate și i s-a zis așa din pricină că în pustietate *a stat fugit mai multă vreme Miroslav, feciorul lui Dragoslav.* Dragoslav ar fi fost căpetenia unui neam sălbatic care, mai înainte de tătari, a colindat prin părțile astea. *De la Dragoslav se trage numele satului Dragoslavele.*

Și uite cum s-o întîmplat cu fuga lui Miroslav :

Badea, feciorul lui Popa Luca, ceruse în căsătorie pe Mala, fata lui Dragoslav și sora lui Miroslav. Taică-său, după ce a stat mai mult la chibzuială, a hotărît să i-o dea. Iar Miroslav se împotrivea :

— Tată, nu face una ca asta ! Mie mi-i urît Badea și socotesc că nici soru-mea n-o face fapta asta fără învoirea mea.

— Ba oi face, că mie mi-i drag Badea ! a răspuns și soru-sa.

Cînd a auzit așa Miroslav și a mai văzut că se fac pregătirile de nuntă, s-a supărat foc pe taică-său și pe soru-sa și a plecat spre răsărit, în pustietatea căreia de atunci Miroslav i-a rămas numele. Și acolo a stat el mai multă vreme, cu tovarășii săi.

Iar Badea, feciorul lui Popa Luca, s-a însurat și s-a așezat prin părțile astea ; de la el și-a tras numele satul Bădeni [1].

Constantin Rădulescu-Codin, ***Legende, tradiții și amintiri istorice, adunate din Oltenia și din Muscel,*** p. 58
(Legendă spusă de dl. C. Enăchescu)
[nota autorului culegerii]

Negrileşti *

În cotuna Porcăreții (ținutul Vaslui), pe șes, în apropiere de moară și iaz, se zice că acolo a fost așezarea paharnicului Negrilă, unul din boierii lui Ștefan cel Mare.

[1] Bădeni, în Muscel (nota autorului culegerii).

Acest Negrilă a avut aici și tîrgușor, numit Negrileștii [1]. Se cunosc și astăzi movile și cînd ară țăranii scot cărămizi de format mare. Acest Negrilă a avut capul tăiat de Ștefan cel Mare la Vaslui, la anul 1471, ianuarie 16 [2].

„ION CREANGĂ", 1917, nr. 1 — 12, p. 44

Negru Vodă

Tîrziu, tîrziu, după năvălirea tătarilor prin aceste părți, (...) trăia peste munți, în Țara Făgărașului, un român tare voinic, frumos și cuminte, căruia lumea îi zicea Negru-Vodă. Voinicul ăsta auzise de toate suferințele bieților români, suferințe aduse pe capu-le de tătari ; și pentru asta, într-o bună dimineață, a strîns la un loc pe mulți români voinici ca el și le-a grăit :

— Fraților, mi-ascultați voi și de rîndu ăsta cuvîntul ?

— L-ascultăm, de ce nu ?

— Apoi, uite ce e. Peste munți, încoa devale — îți fi auzit și voi — sînt mulți, mulți frați de-ai noștri cari suferă sărmanii, suferă cumplit din pricina spurcăciunilor de tătari. Ce ziceți voi ? N-ar fi oare bine să ne pornim cu toții, să trecem munții și să ne scăpăm frații din ghiarele tătarilor ?

— Ba ar fi bine.

— Dacă-i așa, hai să ne pornim cu toții și de-om întîlni în calea noastră dușmani să nu ne lăsăm pînă nu i-om răpune.

Și așa s-au pornit voinicii pe cai iuți ca zmeii și cu armele-n mîini au trecut munții dincoace la noi, hotăriți să săvîrșească lucruri mari.

Și să nu uităm vorba, cum mergeau ei, uite că chiar de pe culmea munților zăresc în vale fumuri de case. Pri-

---

[1] Din județul Vaslui (n. n.).

[2] S. Hrisoscoleu, în *Buciumul român*, III, 1882, p. 212 — *Letopiseți*, I, p. 156 : „În anul 6979 Ghenarie 16 au tăiat Ștefan Vodă pe Paharnicul și pe Alecsa Stolnicul și pe Isaia Vornicul în tîrgul Vasluiului" — pentru înțelegere cu vrăjmașul domn muntean (nota autorului culegerii).

cep voinicii că or să aibă a face tot cu oameni așezați ; dau pinteni cailor și merg tot devale...

Așa a sosit Negru-Vodă cu ai lui la Cîmpulung. Era atunci acolo zi de sărbătoare și, fiind din pricina asta multă lume strînsă pe uliți, s-a pornit și mai mare cheful și veselia la sosirea fraților de peste munți !

Pe urmă ce să vezi dumneata ? Nu s-a mai îndurat Negru-Vodă să părăsească țara noastră și atît el cît și tovarășii lui s-au așezat în Cîmpulung, hotărîți să trăiască cu ai noștri împreună și să se ajute ca frații.

Văzînd apoi că neamul nostru nu poate trăi în pace din pricina tătarilor, a chemat voinicul pe românii mai de frunte și s-au plănuit :

— Să ne strîngem, măi fraților, să ne strîngem cu toții la tîrgul de Sfîntu-Ilie, unde obișnuiesc să vie și tătarii după prăzi, cum au venit totdauna și au luat ce au voit, neturburați de nimeni. Să venim însă nu cu mîna goală, ci înarmați care cu ce-om putea, să luăm piuitul fiarelor ! M-ați înțeles ? Apoi să nu vă fure șarpele de inimă să ne afle tătarii planu ăsta. Iar cînd o fi veselia mai mare, odată să ne repezim, să-i culcăm la pămînt, fraților !

Zis și făcut. În ziua de Sfîntu-Ilie, tocmai pe cînd era veselia mai mare și tătarii, ca frunza și ca iarba, petreceau ca la ei acasă și puseseră la cale să jefuiască pe sară și s-o rupă la fugă, omorînd pe cine li s-o împotrivi, de unde să le trăsnească prin cap ce li se gătise ?

Odată se aude clopotul cel mare al mînăstirii lui Negru-Vodă. Ăsta era semnul :

— Pe ei, fraților ! a strigat măria-sa.

Atunci să fi văzut ! Ca un potop ce prăpădește, așa s-au repezit românii asupra tătarilor ; au scos armele și pe unii i-au snopit în bătăi iar pe alții i-au curățit de pe fața pămîntului. Iar puținii cari au rămas s-au dus, moșule, s-au dus departe : unde-a dus mutu iapa și țiganu cîrlanu !...

Pe urmă iarăș a început Negru-Vodă să așeze lucrurile în țară : a făcut măria-sa cetăți, mînăstiri, sate și orașe pe la toate poalele munților și pe văile rîurilor.

Așa cică el a făcut mînăstirea Tătărești de pe Teleorman (...). N-a cheltuit nimic la clădirea ei, că au lucrat oameni de podvoadă și, drept plată, Vodă le-a dat bilet să nu mai plătească bir timp de trei ani.

Tot el a dat ostașilor pămînturi drept răsplată că l-au ajutat la izgonirea tătarilor. Pe urmă ? Ostașii s-au așezat pe acele pămînturi și acolo s-au făcut cu vremea sate.

Așa lui Bote i-a dat moșia pe care acum e satul Boteștii [1]*; lui Dobre moșia pe care e Dobrești* [2] *iar lui Țigănilă moșia unde azi sînt Țigănești.*

Apoi *găsind pe trei frați anume Sgripcea, Negrea și Furea, ciobani păzind turmele în susul Cîrcinovului, le-a dat și lor voie să se stabilească pe locurile unde-și țineau turmele. Și uite, de atunci au luat ființă satele Negrești, Sgripcești și Furești* [3]*, de lîngă noi.*

Printre ostașii cari l-au ajutat în luptă — uitasem să spun — *mai avea pe unul vrednic, de fel din Priboiu. L-a adus și pe el în părțile astea și i-a dat pămînt* atîta peste cît și-o putea alerga calul într-o zi. Și atunci să te ții ! A pornit acel ostaș calul din Sămăila [4], a dat ocol pe dealul Bogaților, apoi p-aproape de Undița, pe Zatra, pe Glodu, pe la hotarul Țigăneștilor, pe Rotăreasa... și, pe înserate a fost voinicul acolo de unde plecase, în Sămăila. *De la el se trag acum Priboenii* și d-atunci a început să se mărească satul nostru.

Constantin Rădulescu-Codin, ***Legende, tradiții și amintiri istorice, adunate din Oltenia și din Muscel,*** **p. 50.**
(Auzită în 1899 de la Ion Bîrlogeanu, din Priboeni)

*Legenda satului Novaci**

Un haiduc cu numele Baba Novac s-a așezat aici din vechime într-o poieniță din codrul nerăzbătut ce se află în această localitate, unde a trăit multă vreme. *Pe lîngă el s-au strîns mulți refugiți* cari umblau pribegind prin țară de răul tătarilor. Și sub ocrotirea lui, formînd bordeie și

[1] Boteşti, în județul Dîmbovița, pe aceeaș vale cu Priboenii (nota autorului culegerii).

[2] Dobreștii, în Muscel și Țigăneștii, asemenea, spre miazăzi de Priboeni (nota autorului culegerii).

[3] Tot în Muscel, cîte trele aproape de Priboeni (nota autorului culegerii).

[4] Cătunaș în Priboeni (nota autorului culegerii).

tăindu-se pădurea împrejurul bordeielor, după moartea lui s-a format satul, dîndu-i-se *numele în plural Novaci* [1], *urmaşi de a lui Novac.*

Constantin Chiriţă, *Dicţionar geografic al judeţului Fălciu,* p. 143

*Odobeşti**

Odoabă a fost o căpetenie de oaste de-a lui Ştefan cel Mare, pe care domnul, în urma unei izbînzi faimoase, prin părţile unde se află astăzi satul Odobeşti din ţinutul Bacăului, l-a răsplătit, zicîndu-i :

— Priveşte, Odoabă, în preajma ta şi vezi ; cîte vei cuprinde cu ochii să fie ale tale şi să le stăpîneşti !

Şi Odoabă a pus stăpînire pe locul acela şi aşa s-a întemeiat de la dînsul Odobeştii [2], pe drumul ce merge de la Bacău la Bîrlad şi la Vaslui, pe deasupra dealurilor din stînga Siretului.

„ION CREANGĂ", 1917, nr. 1 —12, p. 83

*Legenda satului Oţeleni**

Vechimea satului e necunoscută. Se spune din bătrîni că *satul ar fi înfiinţat de Aga Migdale Oţel,* unul din slujbaşii lui Ştefan Vodă cel Mare, *căruia pentru credinţa sa i-a donat acest loc pe care întemeind satul i-a rămas numele de Oţeleni* [3].

Constantin Chiriţă, *Dicţionar geografic al judeţului Fălciu,* p. 146

---

[1] Sat, înglobat la satul Duda, comuna Duda-Epureni, judeţul Vaslui (n. n.).

[2] Din judeţul Bacău (n. n.).

[3] Din judeţul Vaslui (n. n.).

Legenda satului Paltin

Ieu știu din străbunii mei moși și din bunicii mei că comuna asta Paltin a reieșit dintr-un cioban care a făcut stîna la un paltin. Și-acolo, la paltinu cela iera vinit Lupu, ciobanu Lupu cu soția lui. Ș-o chema Rusanda. Și-acolo ce-a făcut ?

— Măi bărbate, întreabă soția lui, măi bărbate, da noi aci în pustiu ăsta putem noi trăi cu oile ?

— Mă bunico, nu ai niște nevoie, că io sînt bărbat viteaz, nu sînt un bărbat care mi-e frică de orice dihanie sălbatecă. Io viu cu stîna aici, mi-aranjez stîna, mi-aduc cînii, mi-aduc caii și pă urmă mi-oi aduce și din ciobani ceva.

Atunci femeia Rusanda :

— Aicea facem semnu, c-aicea-i terenu cel mai frumos și mai sus, mai deal.

A venit cu stîna, a aranjat acolo, au stat ani mulți cu stîna, au făcut fînuri, c-au avut de unde. Pînă la urmă ce-a făcut ? Mai vine unu în satu Prahuda al comunei Paltin, care se numește Turchiu, pe-atunci, pe timpurile cînd ierau cu stîna iarăși, la vreo patru sau cinci kilometri, stînă de stînă. Nu iera ființă omenească pe-aici, pe meleagurile Vrancei. Și dintr-ăla s-a anunțat — de unde s-a hi anunțat — a mai venit încă un cioban c-o stînă, Benim. Ș-a așezat și iel stîna mai departe, vo doi kilometri de Dochiu, înspre Paltin, înspre stîna lui Lupu. După aia a mai venit încă un cioban, care se numea Cîrstei, altă stînă a făcut. Și dintr-aceleași stîne, patru sau cinci sau șase stîni, cît s-au înmulțit iei, s-a făcut comuna Paltin.

Di ce i-a dat denumirea comunei Paltin ? Pentru că iera stîna care a fost primu om din Țara Vrancei, a fost vinit în această comună.

Și au mai vinit popor. Ieu sînt familia mea de Lăbunț, sînt al șapsprezecelea familie venit în comuna Paltin. Străbun de străbunii miei, bunici de bunicii miei au fost atunci, iarăși io sînt băștinaș adevărat din Țara Vrăncii, comuna Paltin.

---

[1] Din județul Vrancea (n. n.).

Numele de Paltin vine de la stîna lu Lupu ș-a Rusandei care iera la un copac, paltin. Cînd s-a stabilit comuna Paltin la acest colț de teren cu populație mai multă i s-a dat denumirea Paltin.

Atuncea ce-a făcut ?

Mă, hai la Paltin, acolo-s stîni multe.

Au venit care din toate părțile de unde au fost, de pe la munteni, de pin Moldova, de pin Ardeal, de pe la șes și s-au înmulțit, s-a făcut comuna Paltin. Iarăși din comuna Paltin s-a făcut atîtea sate care sînt astăzi, comuna Paltin cu aproape vo zece sate : ieste primu sat Prahuda, care m-am născut io în iel, ieste satu Vulcani, ieste satu Ghebari, ieste satu Pojan, ieste satu Masa Bîra, ieste satu Popa, ieste satu Țipău și așa mai departe. Și aici în Prahuda, în satu mieu natal, al comunei Paltin, di ce-i spune Prahuda ? Prahuda îi spune pe atunci, pe timpurile celea, cînd iera Zăbala, nu iera așa mare ca acum, iera un pîrîiaș mic. Și-acolo iera o bucată de chiatră care iera mîncată de această apă și iera o creastă de apă în apă și sărea apa piste creasta aceea. Acolo ce spunea ? Totdeauna spune alde bunicii : *„acolo, la pragu ud". Acolo să uda un prag de chiatră, „la pragu ud" și i-a dat denumirea Prahuda, care să numește și astăzi.*

Aici oamenii s-au îndeletnicit cu vite multe, oi multe, vaci multe, cai, boi, vaci. Și pe urmă, cînd s-au aranjat iei cu pădurea, cu tăietu pădurii — a avut munți pentru pădure, s-a ținut din muntele Furu și din Lapoș — aducea lemne și ducea la oraș, la Focșani. Mergea, pleca de luni dimineața și venea sîmbătă sara înapoi cu boii. Făcea atîtea drumuri ! Pe atunci, cînd iera iei, nu iera căruți ca acum sau mașini de ăstea care sînt, speciale. Aveau un fel de drugi, roate din lemn gros, patru sau cinci bucăți, de prindea la cuie de lemn cu sfredul ăl mare și le punea la o osie acolo și de acolea punea doi drugi pe roată și capetele drugilor iera tîrîș și-ncă mai lua două roate deasupra ca cînd să tocește pînă la Focșani să le puie pe celelalte să vină înapoi.

Text mg. nr. 4 914 I d, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor Lăbunț Radu, culegător Mihai Canciovici, în Paltin, jud. Vrancea, la 22 VIII 1977

Legenda Pojorîtei[1]

Despre legenda Pojorîtei știu atîta, auzită din bătrîni, din moși, din strămoși, cum că aicea ar fi fost o dată un iezer, unde se află astăzi comuna Pojorîta. Piatra Muncelu cu Piatra Măgurii pă timpuri iera împreunată. Pe vîrfu Pietrei Străjii acolo stătea pe timpuri străji puse de domnitorii Țării Românești, care păzeau trecerea tatarilor și invazia tatarilor care aveau intenția să invadeze Țara Moldovei. Ș-acolo tatarii străjile îi aruncau în apă. Iei stăteau ascunși în anumite gropi și cînd treceau tatarii pi carare, ca să treacă mai în jos, îi împungeau cu niște furci și i-aruncau în apă.

Aicea au descălecat pe timpuri cîteva familii vinite; de pin părțile Ardealului, se vede că ierau vinite. O familie Străjer, o familie Raia, o familie Beltiman. Aiestea au fost familii care au descălecat în comuna Pojorîta. Cu timpul, vinind Moldova mare, s-au rupt stînca la mijloc și s-a făcut trecerea Moldovei pintre astea două stînci.

Am mai auzit iarăși din bătrîni cum că pe fundul Văii Pojorîta ar fi existat pe vremuri cinci case de gospodari, români. Cu ocazia invaziei tatarilor pîn părțile noastre, aceste gospodării au fost prădate și incendiate. Tatarii s-au retras. Armatele rusești fiind pe vremea aceea în lupte cu tatarii, ar fi vinit pîntre vîrfurile muntelui Muncelu și ar fi zărit focul pi Valea Pojorîtei de la aceste case *și-ar fi exclamat: „Vot pojar!", adică „Iată, foc!". Și de la acest nume, de la această exclamație rusască să deduce că ar fi luat naștere numele comunei Pojorîta.*

Text mg. nr. 1 457 I f, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor Oreste Suflețel, culegători Constantin Prichici și Florin Georgescu, în Pojorîta, jud. Suceava, la 28 VII 1958

---

[1] Din județul Suceava (n. n.).

Legenda satului Porceşti[1]

Satul Porceşti din judeţul Roman, fiind sat vechi răzăşesc, are şi el legenda lui, care e din moşi-strămoşi păstrată.

Moşia pe care e aşezat satul se spune că a fost una din moşiile lui Ştefan cel Mare, domnul Moldovei, pe care a dăruit-o, se zice, unui vrednic ostaş al său, anume Aprodul Purice, pe care istoria ni-l aminteşte. Acest Aprod Purice, să zice c-a scăpat pe viteazul său domn de la moarte în războiul ce a avut cu Hroiot la Şcheia, mai sus de oraşul Roman.

Se spune că în bătălie calul lui Ştefan căzu mort, fiind lovit, se vedea, de un glonte vrăjmaş ; iar Ştefan iera cît p-aci să fie şi el pierdut, căci duşmanii, văzîndu-l căzut, dădeau buzna ca să puie mîna pe el.

Ştefan, văzîndu-se în primejdie, ca întotdeauna, el nu-şi pierdu cumpătul ci, folosindu-se de împrejurarea că bravii săi soldaţi îi făcură la moment cu piepturile lor un zid viu de apărare, prin care duşmanii nu puteau pătrunde cu uşurinţă pînă la el, ceru să-i aducă îndată alt cal pe care să se arunce ca să plece în contra duşmanilor săi, cari cu mulţimea lor copleşau, să vede, puterile voinicilor săi ostaşi.

Acest Aprod Purice îi dete în grabă calul său şi, fiindcă Ştefan cel Mare să spune că era mic de stat şi nu se puté urca repede pe cal, Purice se puse îndată jos pe brînci, adică se făcu ca un **moşinoi,** pe cari Ştefan, punînd piciorul, se sui repede pe cal ; iar ungurii, cînd îl văzură din nou călare, fugeau cari încotro putea. În zadar se mai încercă căpitanul lor, Hroiot, ca să-i mai îmbărbăteze ca să lupte, căci ei parcă nici nu-l auzeau.

Ştefan, cum s-a urcat pe cal, a şi plecat în goana mare, acolo la ai săi, unde era lupta mai crîncenă, lovind în dreapta şi în stînga cu lovituri de moarte pe duşmanii ce-i întîlneau în calea sa. Cu ajutorul bunului şi milostivului dumnezeu, Ştefan a bătut pe Hroiot-Ungurul şi l-au alungat din ţara sa tocmai hăt departe şi pe mulţi i-au prins de vii şi i-au dus de i-au închis la Suceava, acolo unde era scaunul Măriei-Sale.

---

[1] Astăzi satul Moldoveni din judeţul Neamţ (n. n.).

După ce s-a mîntuit războiul cu Hroiot, Ştefan nu uită însă pe Aprodul său, care-l scăpase din primejdie, ci aducîndu-şi aminte de binele ce-i făcuse, porunci îndată să-l aducă la curtea sa. După ce-l aduse domnul, ca mulţumită pentru serviciile ce-i făcuse şi pentru vitejia sa în războaie, îi dete lui de veci această moşie şi-l însură cu fata pîrcălabului de Roman, om cu mare cinste pe vremea ceia dar care din nenorocire murise atunci în bătălie chiar sub ochii domnului, luptîndu-se vitejeşte pînă la cea din urmă suflare, pentru a-şi apăra ţara şi pe domnul său (...).

Purice veni apoi de se aşeză aci, pe această moşie dăruită lui de veci, făcîndu-şi casă într-o poieniţă foarte frumoasă, care pe atunci nu se ştie cum se chema.

De jur împrejurul poienii, unde îşi făcuse Purice casă, pe atunci era numai pădure, cît vedeai cu ochii şi tocmai hăt, mai încoace de tot, s-au tăiat de s-au făcut case şi loc de arat, cum e azi. Ba mai sînt încă şi astăzi în apropiere de sat cîteva dumbrăvi şi chiar o pădurice, cari dovedesc că pe aici a fost odată pădure mare.

Purice a avut şi el copii pe cari căsătorindu-i le-au făcut acolo case şi le-au dat pămînt cum şi azi face un părinte cînd îşi gospodăreşte fiii săi. *Şi aşa, azi o casă, mîine alta, pînă cînd cu vremea se făcu un sătişor mare, care se chiamă Puriceni de la numele lui Purice.* Prin mijlocul acestei moşii curge însă un pîrîiaş. Acest pîrîiaş pînă atunci nu se ştie cum se chema însă mai tîrziu a căpătat şi el un nume pe care-l vom vedea din următoarea împrejurare.

Prin pădurea din jurul satului se spune că erau foarte mulţi porci sălbatici cari aduceau pagube mari oamenilor, căci le strica semănăturile şi altele de felul acesta, însă, cum se vede, nu puteau scăpa uşor de ei. Aşa, într-una din zile s-au hotărît ei să facă o hăituială ca să-i mai sperie sau să mai omoare din ei.

Cînd făceau hăituială prin pădure, numai iată că le iese înainte o scroafă mare şi fioroasă, care pînă atunci era spaima celor ce voiau să treacă prin locurile aceste. Fiind strîmtorată de vînători şi neavînd încotro fugi, ca să scape, voi să sară peste acest pîrîu, într-o bulboană de unde n-a mai putut ieşi din cauză că malurile erau strîmte şi foarte înalte şi aşa a murit acolo înecată în bulboană.

De atunci pîrîiaşul acesta poartă numele de Porca iar satului i s-a zis Porceni de la Porca şi din cauză că pe aici erau mulţi porci sălbatici.

Afară de acesta, satul fiind mic și locul destul de întins așa că fiecare aveau țarini întinse, de mergeai o zi întreagă pe ele, de aceea oamenii, pe lîngă agricultură, se mai ocupau și cu creșterea vitelor și în special cu a porcilor, care fără multă trudă îi creștea, căci pădurea fiind lîngă casa lor, ușor era ca cineva să aibă cît de mulți porci, că n-avea grije că nu vor avea ce mînca sau că se vor duce pe moșia altuia și-i va omorî. Mai în grije le era de fiarele sălbatice dar de om nici că gîndeau, că doar fiecare din ei aveau. Atunci era loc larg și prin jurul satului era cîmp deschis, unde vitele pășteau la un loc cu oaia.

De la ocupațiunea oamenilor cu creșterea porcilor și comerțul întins ce făceau cu ei, prin poreclă, se vede, unii au ajuns de și-au zis și familia Porcescu. Aceștia sînt cei mai vechi răzeși ai satului și e aproape jumătate de sat care fac parte din această familie. Din sînul acestei familii au ieșit mulți oameni de merit și în fine toți sînt oameni buni, cum zice românul : „la locul lor".

De la familia Porcescu s-a numit mai tîrziu și satul Porcești.

Satul acesta azi e mare, atît ca întindere cît și ca populație ; numără aproape vreo cinci sute de locuitori, tot oameni cu dare de mînă căci nu degeaba-s răzași vechi. Are două biserici cu preoții lor, are o școală frumoasă cu doi învățători, are clădiri frumoase ca subprefectura, școala și altele. Mai are și cîteva dughene de unde poți cumpăra tot ce vrei, întocmai ca de la tîrg. Mai are încă o moară de foc și cîteva de apă așezate pe pîrîul Porca.

Centrul satului e pe deal, acolo unde a fost casa lui Purice, iar în partea de nord-vest a satului se mai află niște dealuri cari poartă diferite numiri.

Unul din ele și cel mai mare se numește Dealul lui Vodă. Pentru ce să numește e următoarea legendă :

Demult, pe cînd nu erau locurile împărțite așa ca azi, pe acolo era pădure și loc de imaș pentru vite. Într-una din zile, mai mulți băieți umblînd cu cireada cu vitele pe acolo, se duseră în marginea pădurei și se puse la umbra unui stejar bătrîn, ca să se mai odihnească puțin. Vitele pășteau în împrejurime iar ei, neavînd ce face s-au luat la joacă. Unii se jucau de-a mingea, alții făcuse scrinciob de frînghie, iar alții se jucau alte jocuri ce mai știau. Multă vreme au mai umblat ei pe-acolo cu vitele, căci le era și

lor drag, că vitele păşteau singure iar ei se puteau juca în linişte.

Azi aşa, mîine aşa. Într-o zi, ce le veni lor în gînd? Să se joace de-a dracul şi de-a domnul. S-au învoit între ei ca cel ales domn, dacă va fi învins de drac, atunci să fie spînzurat cîteva momente ca drept pedeapsă, că n-a fost vrednic de slujba sa. Aşa au făcut ei un juvăţ de frînghie, l-au legat de craca stejarului iar cel ales domn şi învins de drac trebuia acum să-şi ia pedeapsa cuvenită în spînzurătoare. Aşa au făcut ei de mai multe ori, cînd, într-o zi, tocmai pe cînd cel osîndit îşi lua pedeapsa cuvenită, numai iaca că iese din pădure un iepure cam şchiop de un picior şi fuge, da nu tare, pe dinaintea lor. Ei cînd l-au văzut şi mai cu seamă că era cam şchiop şi nu putea fugi tare, s-au luat la fugă după iel ca să-l prindă. Cu modul acesta au uitat de cel spînzurat.

Au fugit ei cît au fugit după iepurele cel şchiop dar în zadar le-a fost truda, că nu l-au putut prinde, căci cînd era să puie mîna pe iel, atuncea fugea mai tare şi-l scăpau. S-au necăjit ei aşa cît s-au necăjit dar de la o vreme, văzînd că nu-l pot prinde, l-au lăsat în plata domnului.

Pe cînd se întorceau înapoi, îşi aduseră aminte de cel ce fusese ales domn, că era spînzurat. Cînd s-au întors ei ca să-i dea drumul, era prea tîrziu, căci osînditul murise de mult! Şi, cum vă spun, de atunci încoace dealul acela se chiamă Dealul lui Vodă, iar oamenii povestesc şi astăzi această ciudată întîmplare, spunînd că iepurele cel şchiop ce le-a ieşit înainte n-a fost iepure adevărat ci a fost necuratul, ducă-se pe pustii şi departe de pe aceste locuri.

„ALBINA", 5 aprilie, an. I, 1898, nr. 27, p. 1 069
(V. V. Schifirnetz, învăţător în Porceşti-Roman)
[nota autorului culegerii]

Legenda satului Radoşi

I de mult taina.

Numele satului[1] *să trage di la unu, Radu,* om bătrîn ca şî mine, iel l-a **amiruit** pămîntu; auzam şi ieu vorbe c-a

[1] Din judeţul Gorj (n. n.).

venit di la Jii. *Iel a făcut tri ficiori şî s-a-mpărţît pă iei: unu la Cărpiniş, altu la Radoşi şî altu la Aniniş.* Poate să fie trei sute de ani d-atunci. Aninişu să chiamă aşa, **basam** că iera anini ; la Cărpiniş a fost carpini cîn s-a făcut hodăile.

Ion Aurel Candrea, Ovid Densuşianu, Theodor D. Speranţia, *Graiul nostru,* vol. I, p. 21
(Anghel Mărăcine, 80 ani)

Legenda satelor Rădina şi Rădiniţa[**]

La miazăzi pe oraşul Pleniţa, pe vremea despre care vorbim, nu era vatră de sat pe locul unde se ridică acum Pleniţa. Pe unde se întind moşiile plenicenilor, a fost odată, de mult de tot, două sate a căror poveste tristă a rămas din veac în veac şi pe care rar de tot o mai reînvie amintirea cîte unui bătrîn din părţile acestea.

Despre existenţa acestor două sate [1] vorbesc însă vetrele **hogeacurilor,** cioburile **taierelor** şi chitiile ţesăturilor pe care le scot în fiecare an plugurile sătenilor.

Rădina, spune povestea, era o femeie bogată, putred de bogată. Moşiile ei nenumărate se întindeau „din apă pînă-n piatră", adică din Dunăre şi pînă-n munţi.

Satul Rădina, în care-şi avea stăpîna moşiilor conacul şi al cărei nume îl şi purta, se spune că era mare şi frumos, cu oameni sănătoşi şi voinici, muncitori, în parte, pe moşiile Rădinei, care împărţea totdeauna rodul cu dreptate şi credinţă.

Nu se pomenise niciodată să se mărească dijma, să le ceară corvezi neplătite sau să-i îngreuneze cu astfel de neajunsuri. Ba, dimpotrivă, îi ajuta cu vorba, căci era suflet bun Rădina, şi cu fapta, cînd peste bietul om dădea pacostea. Şi cîţi străini, fără nici un rost, nu găsiseră milă acolo şi li se dăduse o mînă de ajutor să-şi întemeieze adăposturi şi pămînt să muncească li se măsurase. Aşa că satul creştea şi înflorea mereu.

Avea însă Rădina, pe lîngă curele întinse de moşie, o fată pe nume Rădiniţa, frumoasă de nu avea pereche, că

[1] Din judeţul Dolj (nota autorului culegerii).

despre frumusețea ei se dusese vestea pînă-n Țarigrad. Pe Rădinița o pierdeau sătenii din ochi, de dragă.

Cînd la sărbători se prindea horă în mijlocul satului, unde era și ograda boieroaicei Rădina, iar fluierul sau cimpoiul desfăceau nojițele de la opincile flăcăilor și îmbujorau obrajii fetelor, Rădinița se prindea în hora care era bătută mai cu foc.

Cîte un flăcău chiuia strigătura satului, ca să fie auzit de jucători, dar mai cu seamă de Rădinița.

Cînd zîmbește Rădinița,
Înflorește lunculița.

Rădinița zîmbea și i se împurpurau obrajii cînd arunca cu coada ochiului priviri flăcăului. Iar cînd, hei! tîrziu de tot, se osteneau jucătorii și luna lumina ca ziua, Rădinița da fuga-n cramă, unde stăteau înșirate buțile încinse cu cercuri de lemn și scotea găleata cu vin roșu și spumos, din care împărțea ea singură, la toți, în ulcele de pămînt. Și cînd, tîrziu, se îndrepta fiecare spre vatra lui, ducea în suflet bunătatea Rădinei și chipul frumos al Rădiniței.

Viața aceasta, împărțită între muncă și veselie, nu le era întreruptă decît de cetele vizirului de la Dii [1], ce veneau să-și încarce bucatele și să strîngă birul. Dar rădinenii se obișnuiseră și după ce zavistia trecea, începeau din nou munca și veselia.

Din umbră însă pîndeau gînduri mai necurate, cu urmări grele pentru satul Rădinei.

Un grec, pe nume Iane, omul de afaceri al vizirului, văzînd pe Rădinița atît de frumoasă, cunoscînd și slăbiciunea șefului său, a înțeles că un astfel de plocon l-ar ridica mult în ochii stăpînului de la Dii. Așa că, într-o zi, privind pe furiș pe Rădinița care aducea în prispa conacului, unde se ospătaseră, o tavă plină cu tămîioasă și coarnă roșie, o ceru Rădinei s-o ducă în haremul vizirului, să fie numai bine și ferice de ea. În schimb, pentru acest dar, el își lua sarcina să micșoreze dările și birul.

Cînd satul a auzit de aceste nelegiuiri, s-a sculat cu mic și mare și a alungat pe grec, pînă l-a trecut dincolo de apă. Dar grecul batjocorit și înfrînt a trimis vorbă Ră-

[1] **Dii — Vidinul de astăzi, cum i se spunea pe acea vreme (nota autorului culegerii).**

dinei că de nu va trimite fata pînă în 15 zile, va veni cu oaste și va fi vai și amar de i se pune împotrivire.

S-a sfătuit atunci Rădina cu bătrînii satului și au făcut mormînt în grădina din spatele casei, cu răsuflătoare pe pămînt, ce ieșea departe, tocmai la răzorul Strîmbei. Și acolo a stat Rădinița, cu merinde și apă, zile în șir, pînă s-a auzit că vin nelegiuiții.

S-a strîns tot satul în fața casei Rădinei, unde trăsese oastea grecului.

Cernită și cu lacrimile în ochi, Rădina le-a spus că sînt șase zile de cînd Rădinița ei frumoasă a murit.

— Dacă nu-mi credeți cuvîntul
Haideți să v-arăt mormîntul.

Și i-a dus în grădina din dosul casei, unde mormîntul proaspăt al Rădiniței era presărat cu flori și iarbă verde. Grecul a intrat atunci la vatră, s-a întors cu o frigare lungă, pe care a înfipt-o în mormîntul Rădiniței, de unde a tras-o, plină de sînge cald. Au înțeles atunci păgînii vicleșugul și s-au năpustit asupra satului.

Plini de jale și de ură, înarmați cu topoare, coase și furci rădinenii au sărit să spele tot prin sînge moartea nevinovatei lor stăpîne și să apere satul. Dar scris a fost poate ca satul să fie ars pînă la temelie, iar oamenii, o parte să fie omorîți, o parte împușcați.

Grecul ar fi fost străpuns tot cu o frigare, de un flăcău, iar Rădina omorîtă de turci.

După ce s-au liniștit lucrurile, *cei scăpați de urgie au pus parul mai spre apus unui nou sat, pe care l-au numit Rădinița,* dar care a avut mai tîrziu aceeași soartă.

Satul care s-a înfiripat mai în urmă de către acești împrăștiați în toate părțile a fost satul Risipiți, adică din oameni risipiți, și care trăiește și azi așezat spre răsărit de vechiul sat al Rădinei.

„ARHIVELE OLTENIEI", 1935, p. 445

*Legenda satului Redea**

Un domn al cărui nume nu se știe, recompensînd la zile mari pe săraci cu cîte ceva, așa, la o zi mare a trimes pe argatul său Radu, ca pînă la ieșirea din biserică să dea călare ocolu cîmpului și tot pămîntul ce va ocoli să fie al său.

Argatul, îmbrăcat în epungea roșie, călare pe cal, a ocolit o suprafață ca 6000 pogoane iar în urma sa lăsa la distanțe roboje pe care le tăia din epungea.

Vodă s-a încredințat de ocolirea cîmpului, găsind robojele rupte din epungea, punîndu-le la locul său, completînd epungeaua. În locu unde găsa roboju rădica movile.

Astfel Vodă a dăruit această moșie lui Radu, pe care mai în urmă Radu a întemeiat satul Redea[1], *după numele său.*

Nicolae Densușianu, *Răspunsuri*, ms. 4 547, f. 304, Biblioteca Academiei

Rusu Bîrgăului[**]

În vremile de demult era în obicei că pe tot omul care făcea vreo vitejie mai mare craiul său îl dăruia c-o moșie.

Pe vremea lui Ștefan cel Mare nu să știe abună seamă cum, cum nu, pe valea Bîrgăului, de la cetatea Bistrița spre răsărit trăia un bogătoi, care de bănos ce era, i se duse vestea. Lui îi zicea Rusu. Nu să știe că era rus ori îl chema Rusu, căci niciodată nu-i spusese nimănui nimic că în ce chip ajunsese pe aceste plaiuri. Bogat cum era, își făcuse o țîr de **armadie** din ciobanii cari îi păsteau oile și-i tăiau pădurile. Apoi, ca la vreme de „răutate" să aibă unde să să scutească, își făcu mai întîi o cetate mică, care nefiind destul de largă și de puternică, o întări și o făcu magazin, ținîndu-și în ea toate scumpeturile (scumpiile) ce le avea, iar pentru armadie își făcu o cetate mai mare în marginea văii. Aici își așeză toate bunătățile mai de puțin preț și făcu locuință pentru cătane.

Venind însă Ștefan cel Mare îl bătu și-i luă cetățile dimpreună cu toate bunătățile. Rusu, presimțind primejdia, înainte de a da pept cu Ștefan, ș-a îngropat toți banii în pămînt.

Să crede că și azi sînt acolo, căci și acum mai cearcă oamenii ca să-i dezgroape.

---

[1] Din județul Olt (n. n.).

Locul unde au fost cetățile să mai cunoaște și azi și la o ridicătură îi zic „Cetățuia Mică" iar la ceealaltă „Cetățuia Mare". Ele sînt înspre miază-zi de la Borgo-Rus.

Satul să crede că ș-a luat numele de la stăpînul său, numindu-se Bîrgăul Rusului [1].

Teodor A. Bogdan, *Ștefan cel Mare. Tradiții, legende, balade, colinde ș. a.*, p. 20
(Bîrgău)
[nota autorului culegerii]

*Legenda satului Stana**

Numirea satului [2] *se zice că i s-a dat de la locul numit Piscul Stanei* despre care tradiția a păstrat credința următoare : că o femeie, numită cucoana Stana, fiind proprietara locului, ș-a făcut așezarea de locuit pe vîrful cel mare al dealului, în mijlocul pădurii care poartă numele său de Stana, și că *străbunii locuitorilor din acest sat s-au așezat și ei cu locuințele aproape de a Stanei,* unde s-a format unicul sat după numele acelei cucoane.

Constantin Chiriță, *Dicționar geografic al județului Fălciu*, p. 181

*Legenda satului Stanca**

Spun bătrînii că ar fi fost la Stanca [3] un turc, pă vremurile turcului, atunci. Și-a avut două fete, una Stanca și una Stăncuța.

Da aicea iera o **jacșă** aici, în partea asta, pă la noi încolo, spre Dunăre, iera o jacșă așa, adîncă. Și acolo s-a dus de-a făcut baie sau cu ce știu io umbla fata aia, Stăncuța aia. S-a înecat acolo. Și acu vine de la apa aia, Stăncuța.

---

[1] Din județul Bistrița-Năsăud (n. n.).
[2] Din județul Vaslui (n. n.).
[3] Din județul Brăila (n. n.).

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
VASLUI
Nr. inv. 269.306

Și satu a rămas, unde a stat iel, Stanca, după numele fetei lui.

Text mg. nr. 4 292 I hh, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor Alexandru Capbun, culegători Mihai Canciovici și Radu Răutu, în Stăncuța, jud. Brăila, la 10 VII 1973

*Legenda satului Soveja**

Satul ăsta să numește Soveja[1] *după numele unui gospodar care a vinit prima dată aici în sat. Și l-a chemat Gheorghe Sovoj.* Iel a vinit cam prin anul o mie cinci sute cincizeci, așa, patruzeci, trizeci, venind de la Rucăr, Dragoslavele, din județul Muscel, în Moldova.

I-o plăcut, să vede, locul, că a fost aicea, cred c-a fost mai multe locuri cu pădure și mai multe locuri care acu-i pădure, care chiar io le-am apucat.

Text mg. nr. 4 882 I m, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor G. Diaconu, culegător Mihai Canciovici, în Soveja, jud. Vrancea, la 14 VI 1977

Legenda comunei Sudrigiu

Vechimea acestui sat[2] nu se cunoaște, căci nici un hrisov, nici un document nu este care să o arate sau evenimentele mai importante în legătură cu satul.

Spun bătrînii din sat că cea mai veche vatră sătească e a lui Sudrijan și deci și numele satului de Sudrigiu e de la Sudrijan și greșit îi zice acum Sudrigiu ; de fapt ar fi Sudrij de la Sudrijan.

Afară de familia Sudrijenilor mai e și a Luncăreștilor (li se zice Luncărești după lunca Crișului Negru, căci ei vin în partea dreaptă a șoselei Oradea—Vașcău) și ajung cu pămînturile lor pînă în Criș. Mai sînt și Blăjești — de la

---

[1] Din județul Vrancea (n. n.).

[2] Din județul Bihor (nota autorului culegerii).

Blaj [1], Blagiu. Ei sînt veniți de aiurea ca slugi și, fiind săraci cînd s-au însurat, n-au putut să-și cumpere vatra strămoșească, după femeie ; și a rămas Blaj. Voițăști au venit din comuna vecină Rieni, apoi Videști, Hoțăști (probabil că au furat ceva mai de mult și le-au rămas porecla), Fruginești, Filești, Măduțești, veniți după tată din comuna Tărcărița, Ilești, Mutășți, au venit din comuna vecină Cusuiș și Bocșăști. Cam aceste ar fi familiile care locuiesc în Sudrigiu.

Familia Sudrijănilor sînt nemeși din vechime, căci moșii lor mergeau cei dintîi la bătălie. Așa a fost Pintea, feciorul lui Gheorghel, care a cătănit la husari și-n bătaie, fiind pe cal, a luat **zăslaie** de la dușmani. Dar și el a murit, căci i-a luat pîntecele ; și i-a rămas doi prunci, Onu și Șandru.

După moartea tatălui său, Onu și Șandru nu plăteau **dișmă** ; erau scutiți, nu ca ceilalți iobagi, căci Gheorghel a fost viteaz.

Toma D. Mărăscu, *Monografia comunei Sudrigiu, județul Bihor,* p. 8

Legenda satului Șchiopeni

În privința numirii și a înființării satului [2], iată ce se păstrează din tradițiune și povestirile bătrînilor : că *Ilie Șchiopul de la ai cărui descendenți a rămas și numirea satului de Șchiopeni, Gavril Negre și Berehoiu s-au așezat din vechime pe partea de sud a moșiei numită Contăș.* Însă fiind așezarea lor aproape de cîmp, erau adesea încălecați și jefuiți de cătră tătari. Din această pricină s-au strămutat în pădurea numită Fîntînelele. Dar și acolo erau

---

[1] Mai de mult preoții noștri făcuseră o regulă ca oricare fecior străin din alt sat, care se-nsura în Sudrigiu (adică venea ca ginere) trebuia să plătească pe seama bisericei 10 zloți și atunci el își cumpăra vechia vatră cu numele bătrînesc după femeie. Dacă era sărac și nu plătea 10 zloți rămînea cu numele care a venit și sudrigenii le spuneau venit sau venetic, pînă în zilele noastre (nota autorului culegerii).

[2] Din județul Vaslui (n. n.).

supărați de fiarele sălbatice, astfel că *în urmă s-au strămutat pe locul de astăzi, unde cu timpul au înființat satul.*

Constantin Chiriță, *Dicționar geografic al județului Fălciu*, p. 192

Legenda satului Tudora[1]

Tudora, spunea moșneagu cela, Ion Pavel, că Tudora i-o rămas numele de la o cucoană a unui boier. Și cucoana o fugit de-acolo că vinea turcii după bir. *Ș-apăi cucoana și-o luat slugile și-o venit aice, într-o poiană. Și-o făcut casă-acolo, o făcut bisericuță. Și oaminii apăi încet, încet or tras toț.* Toț zîceau :

— Un' te duci, bre ?

— Mă duc la cucoana Tudora.

— Da unde-ai fost ?

— La cucoana Tudora.

Ș-o rămas denumirea Tudora, după cucoana aceea, satului. Așa spunea moșneagul cela, Ion Pavel.

Text mg. nr. 4 363 II b, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor Vasile Grigore Mîrzan, culegător M. Mesnil, în Tudora, jud. Botoșani, la 30 IX 1973

Legenda satului Tulnici[2]

Comuna Tulnici de la Ștefan cel Mare-i. Am apucat ieu de la bătrînii miei. Spunea că a venit Ștefan cel Mare și l-au bătut, nu știu care l-au bătut, ăștia, polonii. L-au bătut și el, de rușine, s-a abătut pă la mă-sa, cînd mă-sa iera în Piatra Neamțului, acolo. Nu l-o primit mă-sa.

— Du-te și strînge soldați și du-te la război că ai să biruiești.

Iel a plecat. Și-a vinit, a dat de o babă acolo la Dumbravă, în botul Dumbrăvii, a dat de o babă. Baba ce i-a spus ?

---

[1] Din județul Botoșani (n. n.).

[2] Din județul Vrancea (n. n.).

— Nu te duce, uite ce, la război, că io am șapte flăcăi. Și-ț dau băieții miei.

I-a dat baba băieții cei șapte. Și s-a dus la război. Și iel a biruit. *Și pe urmă, ca mulțămire, le-a dat la băieții aceia șapte sate adecă de-a făcut Tulnicii, Bodeștii, Bîrsești, Hăulelești, aiestea de la iel;* iel le-a dăruit. Și le-a dat șapte munți. *Numele, al băieților care-o fost la război: unu, Pavăl, Păulești; unu, Tulnici; Negru, Negrilești; Bodea, Bodești.*

Text mg. nr. 4 916 I r, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor I. Burdușa, culegător Mihai Canciovici, în Tulnici, jud. Vrancea, la 28 VIII 1977

*Legenda satului Țăpu**

Satul Țăpu nu-i acolo unde se află de cînd lumea. Mai înainte vreme era întemeiat pe șesul Briheciului și se chema Ipotești. Numele lui venia de la unul Iapotă, o căpetenie de oaste de-a lui Ștefan cel Mare, căreia domnul i-a dat moșia aceea ca răsplată pentru vrednicia lui.

Acolo au stat Ipoteștii mult, alături de șleahul mare care venia de la Galați prin Tecuci și ducea la tîrgul Eșilor, pe la Bîrlad.

Dar de la o vreme a început să fie vai și-amar de capul Ipoteștilor. Anume, simțind că Țara Moldovei este plină de bogății, au început s-o calce și s-o prade, așa că sărmanii oameni nu se mai puteau stări cu nimic pe lîngă dînșii. Văzînd ei dară că nu mai este cale de trăit acolo, în pragul dușmanilor, au plecat într-o bună zi să-și caute alt loc. Au luat-o adecă înspre apus, prin codru și după o bucată de vreme au aflat o poiană în codru. Acolo, în mijlocul poienii, se spune că unul a bătut un țăp, adecă un țăruș în pămînt și a zis :

— *Aici să facem sat în preajma țăpului aistuia* [1] *iar numele satului să fie Țăpu* [2].

Și acolo a și rămas.

---

[1] Țăpul să zice că s-ar fi bătut cam în poarta de azi a locuitorului Ion Pr. V. Micu, unde de altfel se socotește a fi mijlocul satului. (nota autorului culegerii).

[2] Din județul Galați (n. n.).

O parte din oameni au mai aflat o poieniță, mai la miază-noapte ceva și-au făcut și ei acolo alt sat mai mic căruia tot Țăpu i-au zis.

Și așa au pornit cele două sate : Țăpu din Jos, mai mare, și Țăpu din Sus, mai mic, făcîndu-și la jumătate cale între dînsele și o biserică, pe locul unde astăzi se chiamă „La biserica veche", în mijlocul codrului de peatunci.

Tudor Pamfile, *Povestiri populare românești,* ms. 5 093, f. 41, Biblioteca Academiei
(O știu de la învățătorul meu, G. Peptănaru)
[nota autorului culegerii]

De unde își trag numele satele Țigănești și Bogații[1]

Pe cînd eram mic, **tainiau** între ei tata cu moș Apostu și cu Toma Osiac din Țigănești.

— De ce i-o fi zicînd, măi vere, Țigănești satului nostru ? Nu cumva or fi fost mai înainte țigani prin locurile astea ?

— Nu d-aia, mă, ferit-a sfîntul ! Ci, uite de ce : ne spuneau și nouă părinții și vecinii, pe cînd eram mici, următoarea întîmplare, aflată și de ei din moși strămoși :

Cică odată, în hotarul moșiei care azi se chiamă Țigănești — acolo unde se răzorește moșia lor cu a Bogaților, chiar în coada văii Glîmbocelului, la răspîntia văii — s-a întîmplat că, nu se știe cum și nu se știe de la cine, a fost omorît un țigan domnesc. Erau pe vremea aceea și țigani domnești și d-ăi boierești.

Cînd a auzit domnul de pe atunci al țerii, cică s-a făcut foc !

— Cît mai degrabă să plece un **cinovnic** domnesc, să cerceteze în laturea cărui sat a murit ? Și satu ăla să plătească. M-ați înțeles ?

— Înțeles.

[1] Din județul Argeș (n. n.).

Și a plecat cinovnicul să aducă la îndeplinire porunca domnească, că așa era obiceiul pământului. Și a venit în coada Văii Glîmbocelului.

Acu locul cu pricina era mult mai în apropiere de satul dinspre soare-răsare. Oamenii din acel sat, ca să nu pice **sataraua** pe ei și să plătească pe țigan, știți ce-au făcut ? Au dat bani mulți cinovnicului — că nu era cruce de închinat — și i-au cerut să nu mai măsoare depărtarea ce era pînă la satul dinspre soare-scapătă și nici pe cea care era pînă la satul dinspre soare-răsare.

— Știți, măi oameni buni, cum o să putem noi dovedi care sat e mai aproape ? a strigat cinovnicul după ce a luat banii.

— Cum ?

— Ia să dormim aici o noapte și să ascultăm cîntecul cocoșilor. Din care sat s-or auzi cocoșii cîntînd mai aproape să știți că satul acela e mai în apropiere de mort și ăla să plătească. Vă învoiți ?

— Ne învoim, au răspunsu cei dinspre soare-apune, cari își făceau altă socoteală.

Pe urmă ? S-au culcat cu toții în noaptea următoare la locul unde era țiganul mort.

Cei dinspre soare-răsare însă, înainte de a veni la locul cu pricina, au dat cîte o raită pe la locurile unde-și țineau orăteniile — ședeau prin pomi și pe culmi pe afară, nu ca acum — și știți ce au făcut ? Au ascuns cocoșii prin case și prin pătule.

Noaptea ascultă și cinovnicul, ascultă și locuitorii celor două sate, ascultă mult și bine : se auzia lămurit numai cîntecul cocoșilor dinspre soare-apune, că aștia nu erau închiși. Ai celorlalți mai nu se auziau, degeaba a stat lumea deșteaptă pînă la ziua albă.

— Ei, acu auziți, oameni buni, încotro se aude cîntecul ?

— Auzim.

— Încotro ?

— Înspre soare-apune.

— Așa ? Păi atunci ăi de pe Cîrcinov, din dreptul văii Glîmbocelului, ei să-l plătească.

Și a pus cinovnicul sataraua pe oamenii din satul despre soare-apune : să plătească cum or ști pe țiganul domnesc.

Și l-au plătit cu cinci sute de taleri vechi.

Și uite, vezi? *D-atunci i s-a zis Țigănești satului de la răsăritul văii Glîmbocelului, că oamenii d-acolo au plătit pe țigan. Iar satului dinspre soare-răsare, de la locul cu țiganul mort, tot d-atunci i s-a zis Bogații, că au fost oameni bogați.* Au avut bani mulți cu care au plătit pe cinovnic.

Constantin Rădulescu-Codin, *Legende, tradiții și amintiri istorice, adunate din Oltenia și din Muscel*, p. 80
(De la Badea Asproiu din Almăjel)
[nota autorului culegerii]

*Legenda satului Văsui**

(...) Povestea spune că *întemeindu-se satul Păulești-lor după numele lui Pavăl, unul din cei șapte feciori ai Vrîncioaei, — printre gospodarii acelui sat se afla și un oarecare Vasile.* Cum l-o mai fi chemat nimenea nu știe, că de atunci s-a depănat prea multă ață pe mosorul vremei, însă era om tare inimos, dornic de muncă și de închiaburire. Iar pe deasupra mai era și cam zurbagiu de felul lui, că ajunsese de la o vreme să se sfădească mai cu toți oamenii din sat. Azi așa, mîine așa, de la o vreme toți erau nemulțumiți de purtarea lui Vasile și cum erau bătrînii... oameni nu șagă, l-au dat afară din sat.

Ce era să facă bietul Vasile? Vedea și el că are s-o ducă cam greu, fiindcă nu se mai uita nimeni la el, ș-apoi avea și o casă de copii.

Și-a luat inima în dinți și a apucat pe o cărărușe prin pădure, fără să știe nici el bine încotro o să iasă. A trecut pîrîul Leadova, a dat pe pîrîul Văsuiului de azi — fiindcă atunci nu-i zicea așa — a ajuns aici unde-i acum satul Văsui. Aici peste tot era pădure. S-a mai sucit, s-a învîrtit, pînă s-a hotărît să rămînă pe loc. S-a apucat apoi să taie tufele și să-și facă loc de un bordei și de o ogradă pentru vitișoare. Pădurea era greu de tăiat, că era prea mare și ca să scape mai repede de ea, i-a dat foc și în cîteva zile locul a rămas limpede. Pe urmă și-a adus tot calabalîcul în noua locuință. Aici avea omul destul loc și trăia singur, nesupărat de nimenea, iar care cum trecea, se minuna de hărnicia și cumințenia lui Vasile.

Își făcuse omul cosire, o curătură de semănat, avea o prisacă făcută numai dintr-o mînă de muște, prinsă într-o scorbură. Avea oile lui, vacile lui, mă rog tot ce-i trebuie la gospodărie.

— Hei, parc-ar fi în săcătura (arsura) lui Vasile, spuneau unii celor care aveau locuri mai bune și mai așezate.

Alții spuneau săcătura Vasîlelui. Apoi din săcătură a ajuns numele de Săcătura Vasîlelui. Și pînă în timpurile noastre s-a tot sucit numele lui Vasile și s-a șlefuit, pînă cînd acei de la conducere *i-au zis și ei săcătura Văsuiului. Pe lîngă el au mai venit și alții de s-au așezat cu bordeiele, pînă cînd s-a făcut satul cu numele de Văsui* [1], așa cum e acuma, cu oameni harnici, buni și ascultători în fața legilor. (...)

Cu adevărat : „omul sfințește locul".

Simion Hîrnea, *Taine de codru. Legende și povestiri,* p. 23

Legenda satului Viltoteşti *

Despre satul Viltotești de la ținutul Fălciului se spune din moși-strămoși că se trage de pe vremea lui Ștefan cel Mare. Prin părțile acelea s-a dat pe atunci o mare bătălie, unde pintre alți viteji, s-a ales cu nume bun Vilkot cu frații lui cei doi : Samson și Soare. De aceea, cînd dumnezeu a îngăduit oleacă de răgaz lui Vodă Ștefan, a miluit pe cei trei voinici cu pămîntul care se vede azi în preajma satului. Unde-i astăzi satul pe atunci era poiană *și-acolo s-au așezat cei trei frați cu turmele lor mari și frumoase, că pesemne erau mocani și crescători de vite.*

Acolo a dat dumnezeu și le-a mers bine, turmele lor s-au înmulțit, dînșii s-au îmbogățit, s-au însurat cu fete din satele vecine și așa numărul le-a crescut. Din bordeie și-au ridicat case și așa s-a făcut satul. Acuma, n-a fi fost el așa de mare ca azi, dar oricum or fi fost oamenii mai altfel.

Ș-a fost bine pînă a dat dumnezeu și rău. Au venit vremuri grele, cu turci și tătari, dar nici unii n-au venit

[1] Sat înglobat la satul Vrîncioaia, județul Vrancea (n. n.).

(...) ca grecii, cari au pus stăpînire pe pădurile de către miazănoapte și miazăzi și sfințit, ba au pus mîna și pe locurile de arătură și pe viile din deal. Și doi greci, Bucoș și Ionedi, s-au așezat chiar în mijlocul satului, unde s-au apucat de și-au făcut case mai frumoase ca ale oamenilor.

Cînd a venit Vodă Gligore Ghica, oamenii i s-au plîns de mai multe ori și el a întrebat pe oameni :

— Cum se face de au pus stăpînire grecii pe pămînt ?

— Cum ! Au înșelat unchiașul care păstra sureturile domnești și i le-au luat și, cînd n-ai mărturie, dreptatea numai la dumnezeu o găsești !

Și Vodă a dat oamenilor ce-a dat : ia, oleacă de pămînt în preajma satului. Încolo, averea a rămas tot pe mînă străină, că, vezi dumneata, tocmai el se întîmplase să fie stăpîn.

Tudor Pamfile, *Povestiri populare românești,* ms. 5 093, f. 130, Biblioteca Academiei
(Culeasă de la feciorul păr. Șerban, din acel sat. [1])
[nota autorului culegerii]

Legenda satului Vutcani

Despre formarea și numirea acestui sat, bătrînii spun că din vechime *un locuitor numit Gheorghe Vîtcă dimpreună cu feciorii și alte rude ale sale,* pribegind prin țară din cauza nestatorniciei de pe atunci, *s-au așezat într-o poiană* în valea pe care este acum satul, ce pe atunci era acoperită de codri mari. Cu timpul ei s-au înmulțit iară pădurea s-a rărit prin tăiere *și locul s-a numit Poiana lui Vîtcă și de la urmașii lui, Vîtcanii* [2], în limba poporului, *cum numesc ei satul și astăzi.* Iară oficial se zice Vutcani.

Constantin Chiriță, *Dicționar geografic al județului Fălciu,* p. 221

[1] Din județul Vaslui (n. n.).
[2] Din județul Vaslui (n. n.).

LEGENDE DESPRE ORAŞE

„Oraşele nu sînt oare cărţi frumoase, cărţi împodobite de imagini, unde îţi vezi strămoşii ?“

Legenda oraşului Rîmnicu Vîlcea[**]

Au fost odată doi crai : unul se chiamă Olea şi altul Basarab. Aceşti doi crai nu se puteau înţelege între ei unde să aşeze oraşul Rîmnic. Din ceartă s-au luat la bătaie. Olea îşi avea cetatea sa lîngă Malul Alb, iară Basarab îşi avea pe a sa pe dealul Cetăţuei. După ce-şi clădiră ei cetăţi trainice şi mari puseră fiecare înaintea cetăţii lui cîte un semn ; şi era învoiala că cui îi va cădea semnul jos, acela va fi învins şi oraşul nu se mai face în partea lui. Începu deci lupta între aceşti doi crai, care erau şi fraţi. Ei să băteau din cetăţi unul cu altul, cu tunuri de lemn [1]. Olea cînd da cu tunul nu nimerea în semnul lui Basarab, că i se îngropa ghiuleaua în mal, fără să lovească. Basarab, cînd da, lovea semnul lui Olea şi i-l dobora jos. Aceşti fraţi nu erau veşnic în duşmănie, ci numai cînd şi cînd. Cînd erau în pace, se plimbau şi tăinuiau unul cu altul, iară cînd nu se-nţelegeau, să ducea fiecare la cetate şi să luau la luptă.

Mergînd într-o zi Olea şi cu Basarab şi sfătuind, văzură doi copii cari se jucau în ţărînă şi ziceau :

Olea face oale.

Şi Basarab le sparge.

Olea,[2] cînd auzi aşa, voi să taie pe copii, dar frate-său Basarab nu-l lăsă ci-i zise :

---

[1] În loc de tunuri, unii spun că se băteau cu prăştii de bolovani. (nota autorului culegerii).

[2] *Însemnare.* De-a stînga Oltului, înspre satul Fedeleşoiu, se întinde de-a lungul rîului un lanţ de dealuri împădurite. La poalele dealului numit Punctul Cornet, pe o pantă dulce, se văd nişte ruini de zidiri pe o întindere cam de trei sferturi de pogon. Poporul numeşte locul acesta cu ruine Cetatea lui Olea.

În partea de nord, chiar dintre ruine, se ridică aproape perpendicular un vîrf de deal care domină împrejurimile şi de unde se vede ca într-o căldare toată lunca Oltului, de la Curmătura Troianului şi pînă la Curmătura dinspre nord de la Gura-Văii. Acest

— Stăi, frate, că copiii sînt mici şi nu ştiu ce zic. Mai bine hai să-i încercăm, să vedem de ştiu ei ce fac.

Olea şi Basarab aduseră copiilor două tipsii, una cu aur şi alta cu mărgele **feţe** [1] şi ziseră : dacă copiii au să întindă mîinile la aur, atunci Olea să-i taie, că ştiu ce fac ; iar dacă s-ar întinde la mărgele, nu ştiu ce fac şi să-i lase în pace. Copiii întinseră mîinile la mărgele şi fură lăsaţi în pace.

Olea şi Basarab mai tîrziu se apucară iară la luptă. Basarab, cînd a dat cu tunul, a dat jos de trei ori semnul lui Olea, aşa că Olea a fost bătut şi oraşul s-a clădit în partea lui Basarab, că el fusese biruitorul.

„ION CREANGĂ", 1913, nr. 10, p. 300
(C. N. Mateescu)
(Auzită de la Mielcete Ion şi Albu Ion pădurarul din Fedeleşoiu — Argeş)
[nota autorului culegerii]

---

vîrf se chiamă Piscul lui Olea. Dacă din acest pisc mai mergi pe sprînceana dealurilor împădurite, vreo zece minute, întîlneşti în cale alte ruini şi urme de zgură şi se zice la Via Lipovanului. După alte vreo douăzeci de minute, tot spre nord mergînd, ajungi deasupra Malului Alb. Aci, printr-o spărtură, unde odată trebuie să fi fost uşă, intri într-o subterană săpată în calcarul dealului. Această subterană, despărţită în două părţi printr-un părete tăiat tot în calcar, formează două încăperi cam de cîte doi metri şi ceva fiecare, de înalte şi de largi. Acestei peşteri poporul i zice Bisericuţa lui Olea.

Odată, pereţii subterani trebuie să fi fost bine neteziţi, ba se pare că pe unele locuri păstrau şi oarecari inscripţii ; acum însă totul este scobit şi stricat de căutătorii de comori şi de păstori. Abia ici şi colo se mai păstrează petece din vechiul părete lustruit. Pe costişa dealurilor pe sub care pe vremuri pare să fi curs Oltul a fost săpat în calcar un drum ce trecea pe lîngă aceste vechi locuinţi omeneşti. Pe la peşteră, unde terenul calcaros a fost mai tare, se cunoaşte bine dîra vechiului drum, pe o distanţă de vreo 200 metri.

Poporul, după cercetările ce am făcut, spune că aci, în părţile acestea, cădeau curţile lui Olea, de care spun legendele şi că pe aci se întindeau moşiile lui. Cine va fi fost şi cînd va fi trăit acest senior românesc nu se poate şti. De s-ar face săpături prin ruini, peste cari zac azi copaci uriaşi, poate s-ar afla ceva.

Unde se crede să fi locuit Olea sau Basarab, rivalul lui Olea, nu se mai cunosc urmele. Probabil că pe ruinele vechei cetăţi s-au ridicat mai tîrziu biserica Cetăţuia, care e aşezată chiar în dreptul ruinilor Cetăţii lui Olea. (nota autorului culegerii).

[1] De felurite culori. Unii povestesc că într-o tipsie s-a pus jar în loc de mărgele. (nota autorului culegerii).

Legenda oraşului Siret[**]

În partea despre răsărit a oraşului Siret se află un deal numit Ruina, din pricină că înainte cu vreo cîteva sute de ani se afla pe culmea lui o cetate măreaţă, din care, în timpul de faţă nu se văd numai nişte rămăşiţe.

În cetatea aceasta zice că a locuit fiul lui Sas-Vodă, care a domnit peste poporul român.

Iară fiul lui Sas-Vodă zice că era un domnitor foarte iubitor de pace. Dar cu toate că avea nişte însuşiri atît de alese şi de bune, avea el şi mari duşmani. Trei fraţi adică, care se trăgeau dintr-o seminţie venetică, s-au fost sfătuit ca să-l ucidă, să se împărţească cu avuţiile lui şi apoi să domnească ei peste Moldova.

Însă cărpănoşii şi răutăcioşii fraţi cu puterea nu-şi putură nicidecum ajunge scopul dorit, căci tînărul domnitor, prinzînd de veste despre ceea ce au ei de gînd să facă cu dînsul, era foarte luător în seamă. Ori încotro se-ntorcea şi mergea era totdeauna înconjurat de prietenii săi precum şi de alţi oameni de încredere, care îl păzeau şi-l fereau, astfel că nime nu putea să se atingă de dînsul şi să-i facă vreun rău trupesc.

Văzînd de la un timp neîmpăcaţii săi duşmani că cu puterea nu pot să iasă la capăt, căutară să-şi împlinească dorinţa prin viclenie. Începură adică a săpa în taină un şanţ pe sub pămînt, pînă la cetate, anume ca prin ajutorul şanţului aceluia să-şi ajungă mai lesne şi mai degrabă ţinta dorită. Şi după mai multe luni de muncă ajunseră cu săpatul tocmai unde doreau, adică pînă dedesuptul odăii în care dormea de obicei domnitorul.

Sfîrşind şanţul de săpat aşteptau acuma prilej bun ca să poată străbate în odaie, să puie mîna pe domnitor şi să-i curme viaţa.

Însă din noaptea aceasta, domnitorul n-avu mai mult liniştea şi odihna de mai nainte. *De-aceea părăsi el cetatea în care locuise pînă atuncea şi se strămută dimpreună cu toţi curtenii în valea unde se află astăzi vatra oraşului Siret.* În valea aceasta apoi, care pe timpul acela era acoperită cu tot felul de copaci groşi şi umbroşi şi foarte mlăştinoasă, simţindu-se cu mult mai sigur şi mai bine scutit decît în cetatea cea măreaţă de pe vîrful dealului, îşi făcu el altă cetate nouă.

Scurt timp după strămutarea domnitorului se strămutară și ceilalți locuitori de pe deal în vale și așa se întemeie orașul de astăzi.

Mai pe urmă, străbătînd oamenii din zi în zi tot mai afund în pădurea care se întindea în partea despre apus, deteră de o biserică de lemn dărîmată și mai toată putredă, împrejurul căreia se afla și un țintirim.

În locul acelei biserici vechi zidi și evlaviosul domnitor, drept mulțumită pentru scăparea sa din mîinile dușmanilor, alt locaș dumnezeiesc din piatră și cu mult mai mare și mai frumos de cum a fost biserica aflată.

Această biserică, care e una dintre cele mai vechi (...) și care se află în mijlocul orașului [1], se poate și astăzi vedea. Însă ce-a mai făcut după aceea domnitorul ce-a zidit-o și ce s-a întîmplat mai pe urmă cu dînsul, nimeni nu știe.

Simion Florea Marian, *Tradiții poporane române din Bucovina*, p. 82

Legenda orașului Suceava[**]

Zice că în vechime, pe locurile unde se află astăzi orașul Suceava și satele de prin împrejurime erau numai păduri cît vedeai cu ochii.

Puteai merge cu săpăturile ori încotro ai fi voit, că nu mai dai de nici un oraș sau sat și numai unde și unde cîte de-un păstor care-și păștea turma sa prin cele **prelunci** și poieni.

Și tuturor păstorilor, cîți erau, le mergea foarte bine, căci aveau toate cele trebuincioase, atît pentru dînșii, cît și pentru turmele lor.

Într-o vară însă, fiind secetă foarte mare, toate apele prin împrejurime secară, și toată pășunea, nu numai cea de pe costișe și dealuri, ci și cea de pe văi, se uscase.

Văzînd păstorii că seceta nu mai încetează și temîndu-se ca nu cumva să le piară turmele, unica lor avere, de sete și foame, se retraseră cu dînsele de la șes, în sus, spre codru. Dar cînd se apropiară de codru și deteră să

[1] Din județul Suceava (n. n.).

între într-însul, nu știură singuri ce să facă ; să intre ori să nu intre ?... Ar fi intrat, se temeau că nu vor afla destule poieni unde să-și pască oile... Să rămîie la poalele acestuia era peste putință, căci pășunea cîtă mai rămăsese neatinsă de arșița soarelui se sfîrșise.

Deci ce era să-nceapă și să facă ?... Unul spunea una, altul alta, dar nime nu ghicea cum și în ce chip ar putea să iasă mai degrabă și mai bine la capăt.

În urmă, după mai multă sfătuire, chibzuire și cumpănire, zise unul dintre dînșii, care era mai bătrîn, mai ajuns de cap și mai pățit :

— Ce să mai întindem atîta vorbă ?... Nu știți că vorba multă e sărăcia omului ?... Să meargă vreo cîțiva inși dintre noi, cari îs mai tineri și mai voinici, să caute în toate părțile, doară dau peste niște cîmpuri sau poieni ce n-au fost încă cu desăvîrșire dogorîte și pîrlite de arșița soarelui, și cum vor afla în vreun loc destulă pășune, să se întoarcă înapoi si să ne deie de știre !

Cum rosti bătrînul cuvintele acestea, cinci insi dintre dînșii, care erau mai voinici și mai inimoși, adică care n-aveau frică de nimic, ci se jucau cu lupii ca cu niște căței și se trînteau cu urșii pe-ntrecute, nu stătură mult pe gînduri, ci luîndu-și fiecare bota sa cea ciobănească în mînă, se și porniră la drum.

Și apucînd unii în dreapta, alții în stînga, merseră încotro îi duseră ochii și picioarele, doară dau mai degrabă peste păsunea dorită.

Iată însă că într-un tîrziu, unul dintre dînșii care a mers, acuma cît timp va fi mers, se trezește deodată că pădurea prin care a fost apucat începe a se rări si poieni drăgălașe acoperite cu iarbă verde ca **buraticul** și-naltă pînă la brîu si presurate cu tot felul de flori, unele mai frumoase decît altele, i se deschid înaintea ochilor.

Păstorul, cum dete cu ochii de poienele acelea, bucuria lui !... Să fi prins pe dumnezeu de-un picior și nu i-ar fi părut așa de bine !... Deci prinse îndată a căuta în dreapta și-n stînga ori de nu se află și apă printr-însele. Și umblînd el așa încolo și-ncoace, cît timp va fi umblat, dă deodată peste o apă mare, care curgea alene la vale. Era Suceava.

Mai merge el după aceasta cît mai merge și dă apoi de-o pădure mare și deasă de arini, care se-ntindea pe

malul drept al Sucevii, iară de cealaltă parte de apă vede o poiană ca aceea de-ți era mai mare dragul să te uiți la dînsa.

Și cum vede el poiana, nu se poate răbda de-a nu se apropia de apă și-a cerca să treacă de cealaltă parte.

Dar iată că tocmai cînd dete peste un vad și voi să-l cerce cît e de adînc și ori de-l va putea trece, ies patru oameni din pădurea cea de arini și se îndreaptă spre dînsul. Erau cei patru păstori de care s-a fost despărțit, scurt timp după ce au plecat să caute pășune.

Apropiindu-se cei patru inși de dînsul, ei spuseră că pe culmea unui deal care se află în mijlocul pădurii celei de arini este un sihastru și trecînd ei pe acolo, sihastrul i-a miruit pe tus patru, cu mir în frunte.

Auzind aceasta, soțul lor îi rugă să-l ducă la sihastrul acela, ca să-l miruiască și pe dînsul.

Cei patru inși nu se puseră de pricină ci, după ce văzură și ei poiana cea mare, care se-ntindea de-a stînga Sucevii, și cercară vadul acesteia, ca să vadă cît e de adînc, se întoarseră îndărăt și se porniră cu toții în sus, spre sihastru.

Sihastrul, care locuia într-un arbore gros și scorburos de pe vîrful dealului, cum îi zări de departe că vin spre dînsul, le ieși înainte, merse cu dînșii pînă lîngă arborele în care locuia, mirui și pe noul venit, și-apoi... mai stînd de vorbă cu dînsul și învățîndu-i încă și vreo cîteva rugăciuni, îi îndeamnă să vie în toate zilele la dînsul, căci el îi va învăța și alte rugăciuni.

Păstorii îi mulțumiră din toată inima pentru primirea cea părintească cît și pentru învățăturile cele bune, și-i făgăduiră că în scurt timp iarăși vor veni la dînsul, se-ntoarseră îndărăt de unde s-au pornit.

Ajungînd la tovarășii lor, cari i-au fost trimis ca să caute pășune, le istorisiră din fir în păr toate celea ce le-au aflat și le-au văzut pe unde au umblat. Iară după ce le-au istorisit, nu mai steteră acuma mult pe gînduri, ce să-nceapă și să facă, ci luîndu-și fiecare turma sa, se porniră cu toții la drum spre locuința sihastrului și cum ajunseră la starea locului, se așezară pentru totdeauna în apropierea acestuia.

Cu timpul mai veniră și alți păstori din alte părți și aceia asemenea își făcură colibe pe lîngă locuința sihastrului.

În urmă veniră și muntenii de la munte, cu căpitanul lor în frunte, și după ce se așezară și aceștia în apropierea sihastrului, făcură pe un alt deal, care se întinde în partea despre miazăzi și care se despărțește de cel dintîi numai prin o vale, o cetate de piatră, iară pe locul unde a fost arborele în care a locuit sihastrul, făcură o biserică de lemn. Și, fiindcă sihastrul murise înainte de ridicarea bisericii acesteia, de-aceea tăiară și așezară ei și arborele în care a locuit acesta, într-însa.

Și așa, cu timpul, ridicîndu-se din ce în ce tot mai multe case și alte clădiri, atît împrejurul cetății cît și al bisericii celei de lemn, pădurile de prin apropiere începură, pe zi ce mergea, a se rări și a dispărea, iară în locul lor a se întemeia orașul de astăzi, Suceava.

La vreo cîteva zeci sau sute de ani după aceasta, nu vă pot spune cu acurateță, destul atîta că venind căpcînii, cari aveau numai cîte un ochi în frunte, asupra Sucevei, nu numai că bătură și prădară pe locuitorii acesteia, ci-i deteră totodată și foc, de arseră mai toate casele dintr-însa, dimpreună cu bisericuța cea de lemn, iară cetatea o dărîmară.

Dar bine-a zis cine-a zis că „apa trece, pietrele rămîn !".

Venit-au căpcînii și tătarii și alte lifte rele, și multe daune și supărări au făcut bieților români. Dar cum veniră, așa se și întoarseră.. Apa s-a scurs și pietrele au rămas !... Românii, ce scăpară teferi din mîinile lor, adunîndu-se din nou la un loc, își făcură alte case, cu mult mai mari și mai frumoase decum erau cele de mai-nainte.

Mai tîrziu, și anume după ce și-au ales românii pe Iuga-Vodă de domnitor, puse acesta ca să se ridice pe locul unde a fost mai nainte biserica cea de lemn, altă biserică, cu mult mai mare și mai frumoasă, și nu din lemn, ca cea dintîi, ci din piatră și cărămidă. (...) Și de-atunci și pînă în ziua de astăzi, biserica aceasta, care acuma (an. 1895) e mai toată ruinată și pustie, s-a numit și se numește biserica Mirăuțului sau simplu, Mirăuț.

Tot pe timpul lui Iuga-Vodă zice că s-a început și restaurarea cetății, care a fost mai-nainte dărîmată de căpcîni. Fiind însă despărțită de biserica Mirăuțului prin pîrîul Căcăina, care venind spre Areni și trecînd pe lîngă dealul Tătărași se revarsă în Suceava, și neputînd din pricina aceasta nimeni trece cînd ar fi voit și cum ar fi voit,

de la dînsa la biserică şi de la biserică la dînsa, de-aceea Iuga-Vodă le-a împreunat pe amîndouă prin un pod umblător, făcut, după spusa unora, din piei de bivol, iară după a altora, din gumă.

Şi-acuma, ori de cîte ori voia nu numai Iuga-Vodă, care a fost cel dintîi domnitor român ce-a locuit în această cetate, ci şi urmaşii săi, care asemenea locuiră într-însa, să meargă la biserica Mirăuţului ca să se închine, slobozeau podul, iară după ce se închinau şi se întorceau acasă, trăgeau podul în urma lor.

Un alt pod, făcut asemenea din piei de bivol, duce de la cetate spre miazănoapte-apus, adică spre bisericuţa de astăzi a Sfîntului Ioan Botezătorul, care s-a zidit cu mult mai tîrziu în grădina curţii domneşti.

Şi acest pod încă se slobozea numai atunci cînd avea să iasă sau să intre cineva în cetate. De altminterea sta mai totdeauna ridicat, cu deosebire noaptea, precum şi atunci cînd se apropia vreun duşman de cetate şi voia să intre cu puterea înăuntru.

Şi aşa s-a întemeiat oraşul Suceava, care lung timp a fost scaunul domnitorilor români, fala şi podoaba Moldovei !

Simion Florea Marian, *Tradiţii poporane române din Bucovina,* p. 9

ORAŞE — TOPONIMIE

Focşanii

Numele de Focşani se trage de la familia Focşa, moldoveni drepţi şi vechi, încă din vremea lui Ştefan cel Mare. Căci după statornicia hotarului ţării prin gîrla ce au tras-o prin Focşani [1] la întîlnirea domnului acolo, au făcut masă mare şi la sfîrşitul mesei au ales doi oşteni, unul muntean şi altul moldovean şi i-au pus la luptă cu paharele. Şi a biruit moldoveanul. Şi pentru lauda lui *au dat numele tîrgului ce atuncea au hotărît să-l înfiinţeze la hotar, Focşani* [2], *că oşteanul acela se numea Focşa* [3].

„ION CREANGĂ", 1917, nr. 1 — 12, p. 44

*Legenda oraşului Petrila**

Se numeşte Petrila fiindcă iera un sătean care-l chema Petrilă, Petrilean. Şi iera atuncea, aicea, înainte de a apărea mineritul. Să ocupau oamenii cu crescutul vitelor, al oilor. Şi cu asta s-ocupau iei. Ş-atuncea cînd s-au localizat, imediat s-o spus — că s-au făcut oraşe — au venit, s-au deschis minele. *Au ajuns să se spună că ieste Petrila, comuna Petrila* [4], *de la Petrilean.*

Text casetă nr. 188, Arhiva I.C.E.D., Bucureşti — povestitor A. Colda, culegător Nicoleta Coatu, în Petroşani, jud. Hunedoara, la 9 iunie 1986

---

[1] *Letopiseţe*, I, p. 162 ; după luptele cu domnul Ţ. Româneşti. (nota autorului culegerii).

[2] Din judeţul Vrancea (n. n.).

[3] Pahar. C. Sion, *Arhondologia Moldovei*, p. 339 (nota autorului culegerii).

[4] Din judeţul Hunedoara (n. n.).

Tîrgu Frumos

În Tîrgu Frumos [1] — tîrgul care cu multă vreme înainte avea o *poziție foarte frumoasă, fiind înconjurat cu păduri mari și dealuri acoperite cu tot soiul de flori, de unde i-a și rămas numele de Tîrgu Frumos* — aici se întîlnia Ștefan cel Mare cu mama lui Petru Rareș [2] care era o negustoreasă frumoasă din Hîrlău.

„ION CREANGĂ", 1917, nr. 1 — 12, p. 13.

[1] Din județul Iași (n. n.).

[2] În Pomelnicul Mănăstirii Bisericani, din Iorga „Studii și documente", XVI, p. 235 : „o fămee, Răreșoaie, ce o luase el, Ștefan Vodă cel Bun, mai înainte, pînă a nu fi domn". (nota autorului culegerii).

Bucureştii

Am auzit c-a fost unul Bucur, cioban burlac. El a făcut o tîrlă de oi în mijlocul cîmpului. Şi după aceea, *după ce a tîrlit acolo s-a statornicit, a făcut o bisericuţă, şi împrejurul lui s-a prăsit unul şi altul. Şi din el se trag Bucureştii.*

Ovid Densuşianu, *Tradiţii şi legende populare,* p. 32

*Legenda Cavnicului**

Io vă spun din ceea ce-am auzit. Am auzit aşa că mai demult, mai demult, o fost acolo un cioban. Şi ciobanul ăsta avea un cap foarte mic, cap mic. Şi s-o stabilit definitiv acolo. Venea din Valea Mureş. Păştea p-acolo, pîn zona aia oile şi s-ar fi stabilit acolo cu familia şi cu gospodăria.

Şi dup-aceea, venind şi alte familii în zona aia, cînd încă nu s-o fost începute exploatările minereului pe-acolo, cînd o venit, zice :

— Păi, hai să mergem întîi la Cap Mic, să vedem unde ne putem aşeza şi noi.

Şi tot aşa cu anii şi cu anii la Cap Mic. *Şi din cuvîntul de Cap Mic i-o rămas numele, după ce-or crescut familii două, trei, patru, cinci, o sută, de Capmic.*

Asta-i cheia ce vă spun io şi am auzit io de la bunici, de la tata ; de la bunici mai demult, că bunica după mama o trăit după moartea lu tata ş-a lu mama. Şi ia ne povestea multe.

În comună numa aşa să ştia că unii spuneau că nu ie corect spus Cavnic, îi corect spus Capmic.

Înainte, cînd eram ieu copil, la intrare, cînd veneam dinspre partea ailaltă, dinspre Baia Mare în Cavnic, denumirea cămunei era Capmic. Ş-acuma-i Cavnic [1]. Aşa iera.

Text casetă nr. 190, Arhiva I.C.E.D., Bucureşti, povestitor Iacob Petru (originar din Maramureş), culegător Nicoleta Coatu, în Petroşani, jud. Hunedoara, la 9 VI 1986

Legenda oraşului Cîmpulung[2]

Se vesteşte că pe la anul 1220, Negru-Vodă, voind a-şi alege loc pentru domnie, în părţile muntoase ale Ţării Româneşti, a mers pe apa văii „Rîul Tîrgului" în sus, pînă la punctul numit astăzi „Apa Sărată", din judeţul Muscel.

În acea poziţiune pitorească a decis el a-şi aşeza scaunul domnesc, în care scop a şi zidit o cetate ale cărei rămăşiţe se văd şi pînă în prezent.

Cauza însă pentru care a părăsit în urmă această localitate a fost că apa din izvoare s-ar fi găsit sărată, neputîndu-se astfel întrebuinţa ca băutură.

De aceea se zice că ar fi purces mai în sus, tot pe valea acestui rîu, pînă la punctul unde astăzi se află oraşul Cîmpulung. Aci, privind cu multă admirare frumoasa poziţiune ce i se arăta în calea sa, s-ar fi suit împreună cu ai săi într-un plai unde acum se află mănăstirea Flămînda, ca de aci să poată mai bine observa frumoasa localitate. Rămînînd mai mult decît încîntat de nespusa frumuseţe a colinelor şi a deosebitelor culmi şi plaiuri, cari se desfăşurau cu mîndrie sub privirea sa uimitoare, s-a decis a-şi stabili aci scaunul său domnesc.

Tradiţiunea povesteşte că Negru-Vodă, înainte de altele, a luat hotărîrea ca împreună cu ai săi să nu prînzească pînă ce pe drumul care trece peste locul ce avea să primească cinstea scaunului domnesc nu va trece un călător oarecare. Negru-Vodă adăugă: „dacă acel călător va fi un neguţător, oraşul va fi cu noroc şi bogat, iar de va fi un cerşetor, oraşul va să fie sărac".

---

[1] Din judeţul Maramureş (n. n.).
[2] Din judeţul Argeş (n. n.).

Astfel au așteptat pînă ce se apropiase de înserat, fără a trece cineva ; foamea și deznădejdea îi apucase pe toți, încît s-au decis a pleca ; tocmai în acel din urmă minut de așteptare, iaca văd un țigan cu traista la spinare, care trecea șovăitor pe cale.

Atunci Negru-Vodă dărui cîțiva munți din apropiere în folosul orașului unde zidi apoi o mănăstire care poartă numele de Negru-Vodă, iar plaiului unde au suferit foamea, pînă la apariția țiganului, i s-a dat numirea de Flămînda, nume pe care-l poartă pînă astăzi.

„FOAIA POPORULUI", 1901, p. 318

Despre Cîmpulung Moldovenesc[1]

Înainte cu vreo patru sute de ani, partea de teren de la Stîlpu lui Vodă și pînă la Piatra Străjii din comuna Pojorîta iera pustie.

După ce rîu Moldova și-a croit drum prin masivu stîncos, despărțind Muncelul de Piatra Străjii, a apucat-o spre șesul Bucovinei, săpîndu-și albie printr-o poiană lungă ce se-ntindea de la Gura Sadului înspre Vama.

Descălecătorii ajunși pe aceste meleaguri au dat peste acestea, cîmp lung, pe malurile Moldovei și s-au așezat în acest sat Cîmpulung.

Și Cîmpulung i-a rămas numele pînă în ziua de astăzi.

Text mg. nr. 1 647 I g, Arhiva I.C.E.D., București, povestitor Oreste Suflețel, culegător Mihai Canciovici, în Pojorîta, jud. Suceava, la 30 VII 1958

Legenda orașului Craiova[*]

Poporul român din Almaș păstrează din veacuri o tradiție curioasă ale cării urme cel puțin autorul nu le află în istoria Banatului.

---

[1] Din județul Suceava (n. n.).

Iată tradițiunea : cum că pe rîpa de lîngă satul Lăpoșnicelu, unde se văd și astăzi ruine de zidire, să fi fost un castel, unde să fi reședut regentul Almașului, *numit de popor Craiu-Iova (Iovan, Iovian, Ioan); cum că acesta, după un timp oarecare, cu foarte multă familie s-a dus în România și acolo a întemeiat orașul de astăzi, Craiova, numit așa după numele său;* cum că și rîul ce cură pre sub rîpa unde a stat acel castel, apoi și întreg ținutul acela se chiamă și pănă astăzi Craiova dar și Crăină sau Crainâ.

Bogdan Petriceicu Hasdeu, *Oltenești*, p. 38

Povestea Iașului

Mai demult, pe unde e Iașul acum erau numai codri și cîmpuri și nici zare de case, trăia un cioban vestit pe locurile acelea și-l chema Dediu.

Dediul ciobanul avea 12 stîni ; fiecare stînă era cu cîte 2000 de oi. Într-o zi, iaca vine pe acolo și domnul Țării Moldovei, călare, cu oameni de-ai săi. Vede domnul atîtea stîni și întreabă pe un cioban : „ale cui sînt ?". Ciobanul răspunde că „sînt ale lui Dediu". Văzînd domnul atîtea dealuri frumoase, s-a gîndit că ar putea fi un minunat loc pentru vreun tîrg domnesc. Și poruncește ciobanului ca să cheme pe Dediu pînă la dînsul. Se duce ciobanul și-i spune porunca. Dar Dediu face :

— Du-te și spune domnului să vie el la mine, dacă are treabă !

Ciobanul a adus acest răspuns. Domnul îl mai trimete o dată : „să vie numaidecît". Dediu răspunde tot așa, că „dacă are treabă, n-are decît să vie la coliba lui".

Așa și a treia oară. Ce să facă domnul ? Vine călare pînă la Dediu. Îi zice de departe :

— De ce n-asculți porunca domnului tău, căci el stăpînește Țara Moldovei și trebuie să i te supui ? !...

— Apoi de ce nu mi-au spus așa și cei pe care i-ai trimes către mine, răspunse Dediu din colibă.

— Ieși pînă afară să vorbim ceva ! — strigă domnul.

— Nu ies ! strigă și Dediu.

— Ieși !

— Nu ies !

— Să vezi tu că ai să ieși, strigă domnul supărat și gata să scoată sabia....

— Ba de-acuma am să ies !... — strigă Dediu, care era o dată voinic, nu de două ori ; și așa erau toți ciobanii lui.

— *Apoi Ieși să se numească tîrgul pe care vreau să-l întemeiez aici,* strigă domnitorul.

Și Ieși a rămas numele lui pînă azi.

Acuma domnul s-a dus acasă și l-a chemat pe Dediu. Vine el. Domnul îl întreabă :

— Bine Dediule, cum se face că toți ai tăi sînt așa de zdraveni și voinici și **tari la vîrtute ?**

— Îndată ai să vezi, măria ta, zise Dediu.

La masă, domnitorului i-au adus 12 feluri de mîncare. Dediu mînca numai mămăligă caldă cu brînză grasă și bună.

— Mănîncă împreună cu mine, zise domnul.

— Nu, măria-ta, strigă Dediu.

— De ce ?

— Ca să fiu voinic.

— Ce fel ?

— Iacă, zise Dediu, eu oi lua 12 linguri din astea 12 feluri de mîncare de-a măriei-tale și le-oi pune într-o sticlă ; pe urmă oi lua și o bucată de mămăligă fierbinte, de-a mea și oi pune într-însa o leacă de brînză... Trei zile să lăsăm și mîncarea măriei-tale și mîncarea mea, ici, după sobă... Și om vedea.

Pune el așa 12 linguri din cele 12 feluri de mîncare, într-o sticlă ; astupă sticla și o pune după sobă. Apoi ia puțină brînză de oi și o pune într-un **dărăb** de mămăligă fierbinte și face un **urs** zdravăn și-l zvîrle după sobă...

Cînd, la trei zile, ce să vezi ? ! În sticlă, mîncările miroseau de trebuia să fugi cît colo ; iar ursul lui Dediu era acum mai bun, căci înlăuntru brînza se făcuse unt.

— Ei, măria-ta, acum vezi de ce sîntem noi mai voinici ? Că pe noi nu ne **borfăește** în pîntece nici un fel de mîncare de felul acestora...

— Să trăiești, Dediule, strigă domnul. Te văd că ești om cu minte... Haide, te prinzi cu mine cumătru ?

— Mă prind și cu noroc să-i dea Dumnezeu, zise Dediu.

La cumătrie, Dediu a adus o poală de galbeni și a dăruit 500 de mioare oacheșe de amîndoi ochii și 50 de berbeci frumoși, **ciuți** de amîndouă coarnele. Așa au botezat ei tîrgul Ieșului !...

Dumitru Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 84

*Legenda orașului Săveni**

Acest tîrgușor pe sub marginea căruia curge pîrîul Bașeu se zice că este înființat de mult timp dar hrisovul de recunoaștere nu datează decît din anul 1816.

Numirea sa o atribuie tradițiunea la două versiuni :

Una că din antichitate, de la așezarea romanilor în Dacia aici *ar fi fost stabilită o colonie de sabini, cari cu timpul, din cauza deselor năvăliri străine, se stînsă ; locul însă a păstrat numirea (...).*

Alta, că proprietatea a fost a unui boer numit Savin, de la care a luat numele moșia și apoi tîrgul [1] *pe care a fost înființat.*

Nicu Filipescu-Dubău, *Dicționar geografic al județului Dorohoi*, p. 306

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
V A S L U I
Nr. inv.

[1] Din județul Botoșani (n. n.).